

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

<<Η ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ
ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ>>

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ: ΚΛΕΙΣΑΡΧΑΚΗ ΑΘΗΝΑ(ΜΧΡΗ1810)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ :Καθηγητής κ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΤΣΙΡΙΤΑΚΗΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ :Καθηγητής κ. ΑΝΤΖΟΥΛΑΤΟΣ Α. ΑΓΓΕΛΟΣ

Καθηγητής κ. ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗΣ ΓΚΙΚΑΣ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2020

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η ολοκλήρωση της Διπλωματικής Εργασίας χρηματοδοτήθηκε από το ΙΚΥ στο πλαίσιο του «προγράμματος χορήγησης υποτροφιών για μεταπτυχιακές σπουδές πρώτου κύκλου (Master) στην Ελλάδα με ένταξη στην αγορά εργασίας, στο πλαίσιο συνεργασίας του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) και της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΕΤΕ), ακαδημαϊκού έτους 2018-2019».

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το τραπεζικό σύστημα στην ευρωζώνη ειδικά μετά την κρίση του 2008 βρέθηκε στο επίκεντρο των κανονιστικών αρχών καθώς οι εξελίξεις σε αυτό αρχικά έχουν τεράστιες επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία αλλά παράλληλα λόγω της νομισματικής ένωσης επιδρούν σε όλες τις οικονομίες των κρατών-μελών. Η αύξηση της εποπτείας και των εποπτικών μηχανισμών κρίθηκε απαραίτητη, ενώ σταδιακά επήλθε και η τραπεζική ενοποίηση. Όσον αφορά την διάρθρωση του πιστωτικού συστήματος μεταξύ των χωρών της ευρωζώνης υπάρχει μεγάλη ανομοιογένεια και βασικό χαρακτηριστικό των τελευταίων ετών είναι η αύξηση του βαθμού συγκέντρωσης και ο περιορισμός του κλάδου (σε καταστήματα, ανθρώπινο δυναμικό και τράπεζες).

Στο εμπειρικό μέρος της εργασίας εξετάζεται η κερδοφορία των τραπεζών των χωρών της ευρωζώνης μετά την κρίση (και κατά τη διάρκεια για κάποιες χώρες) και συγκεκριμένα την περίοδο 2011-2018 καθώς και οι παράγοντες που την καθορίζουν. Μεταξύ των τραπεζών του δείγματος υπήρξαν μεγάλες αποκλίσεις τόσο στην κερδοφορία (που κατά μέσο όρο ήταν σε χαμηλά επίπεδα) όσο και στους υπόλοιπους δείκτες. Από την έρευνα διαπιστώνεται ότι η αύξηση της κεφαλαιακής αυτονομίας και η μεγαλύτερη επέκταση στην αγορά μιας τράπεζας από την συνολική ανάπτυξη του κλάδου δρουν ευεργετικά στα κέρδη των τραπεζών. Αντίθετα η αύξηση των καταθέσεων, των λειτουργικών εξόδων και των προβλέψεων μειώνουν την απόδοση των κεφαλαίων.

Λέξεις-κλειδιά: κερδοφορία, ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα, ευρωζώνη, τράπεζες, παράγοντες κερδοφορίας

ABSTRACT

The banking system in the euro zone, especially after the crisis of 2008, has been at the heart of regulatory authorities as developments in it initially have a huge impact on the real economy but at the same time because of monetary union affecting all member states' economies. The increase of supervision and supervisory mechanisms was considered necessary and gradually led to bank consolidation. The structure of the credit system among the euro area countries is highly heterogeneous and a key feature of recent years is the increase in concentration and the restriction of the sector (in branches, human resources and banks).

The empirical part of the paper examined the profitability of euro area banks after the crisis (and during for some countries), 2011-2018, and the factors that determine it. Among the sample banks, there were large divergences in both profitability (which were on average low) and other indicators. From the analysis, it was found that increased capital autonomy and greater expansion of a bank's market share by the overall growth of the industry have a positive effect on bank profits. On the contrary, increasing deposits, operating expenses and provisions reduce the return on capital.

Key-words: profitability, European banking system, eurozone, banks, determinants of profitability

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ABSTRACT.....	4
Ευρετήριο πινάκων	7
Ευρετήριο διαγραμμάτων.....	8
Ευρετήριο γραφημάτων	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	10
1.1 Οικονομική & Νομισματική Ένωση.....	10
1.2 Ιστορική αναδρομή της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης	12
1.3 Πλαίσιο λειτουργίας.....	16
1.3.1 Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα - Ευρωσύστημα.....	16
1.3.2 Ρυθμιστικό πλαίσιο - Εποπτεία	18
1.4 Διάρθρωση και εξελίξεις.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ.....	28
2.1 Προσδιοριστικοί παράγοντες της κερδοφορίας-αποδοτικότητας των τραπεζών (ενδογενείς παράγοντες)	28
2.2 Προσδιοριστικοί παράγοντες της κερδοφορίας-αποδοτικότητας των τραπεζών (ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες)	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	34
3.1 Μεταβλητές έρευνας - Δείγμα.....	34
3.2 Μοντέλο έρευνας.....	35
3.3 Στατιστική Ανάλυση.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5:ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	61

Βιβλιογραφία.....	64
Παραρτήματα.....	67
Παράρτημα 1: Πλήθος Π.Ι. και διάκριση σε εγχώρια και ξένα	67
Παράρτημα 2: Model 1: Fixed-effects estimates using 208 observations ROAA	68
Παράρτημα 3: Model 2: Random-effects (GLS) estimates using 208 observations ROAA	69
Παράρτημα 4: Model 3: Fixed-effects estimates using 208 observations ROAE	70
Παράρτημα 5: Random-effects (GLS) estimates using 208 observations ROAE.....	72
Παράρτημα 6: Fixed-effects estimates using 618 observations ROAA	73
Παράρτημα 7: Random-effects (GLS) estimates using 618 observations ROAA.....	74
Παράρτημα 8: Fixed-effects estimates using 617 observations ROAE	76
Παράρτημα 9: Random-effects (GLS) estimates using 617 observations.....	77

Ευρετήριο πινάκων

Πίνακας 1: Αριθμός καταστημάτων εγχώριων Π.Ι στην ευρωζώνη	23
Πίνακας 2: Αριθμός εργαζομένων στα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα στις χώρες της ευρωζώνης.....	25
Πίνακας 3: Ποσοστό ενεργητικού πέντε μεγαλύτερων Π.Ι. από το σύνολο	26
Πίνακας 4: Περιγραφικά στοιχεία των μεταβλητών της έρευνας.....	41
Πίνακας 5: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAA (Σταθερές επιδράσεις).....	43
Πίνακας 6: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAA (Τυχαίες επιδράσεις)	45
Πίνακας 7: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAE (Σταθερές επιδράσεις).....	47
Πίνακας 8: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAE (Τυχαίες επιδράσεις)	49
Πίνακας 9: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAA (Σταθερές επιδράσεις, χωρίς την χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση)	51
Πίνακας 10: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAA (Τυχαίες επιδράσεις, χωρίς την χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση)	53
Πίνακας 11: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAE (Σταθερές επιδράσεις, χωρίς την χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση)	55
Πίνακας 12: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAE (Τυχαίες επιδράσεις, χωρίς την χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση)	57
Πίνακας 13: Συνοπτικός πίνακας αποτελεσμάτων.....	59

Ευρετήριο διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Έλεγχος κανονικότητας των καταλοίπων	44
Διάγραμμα 2: Έλεγχος καλής προσαρμογής	7
Διάγραμμα 3: Έλεγχος κανονικότητας των καταλοίπων	7
Διάγραμμα 4: Έλεγχος καλής προσαρμογής	46
Διάγραμμα 5: Έλεγχος κανονικότητας	48
Διάγραμμα 6: Έλεγχος καλής προσαρμογής	48
Διάγραμμα 7: Έλεγχος κανονικότητας	50
Διάγραμμα 8: Έλεγχος καλής προσαρμογής	50
Διάγραμμα 9: Έλεγχος κανονικότητας	52
Διάγραμμα 10: Έλεγχος καλής προσαρμογής	52
Διάγραμμα 11: Έλεγχος κανονικότητας	54
Διάγραμμα 12: Έλεγχος καλής προσαρμογής	54
Διάγραμμα 13: Έλεγχος κανονικότητας	56
Διάγραμμα 14: Έλεγχος καλής προσαρμογής	56
Διάγραμμα 15: Έλεγχος κανονικότητας	58
Διάγραμμα 16: Έλεγχος καλής προσαρμογής	58

Ευρετήριο γραφημάτων

Γράφημα 1: Σύνολο πιστωτικών ιδρυμάτων ανά χώρα 2011-2018.....	21
Γράφημα 2: Σύνολο ΠΙ (εγχώριων και ξένων) και % ετήσια μεταβολή	22
Γράφημα 3: Αναλογία καταστημάτων εγχώριων Π.Ι. στο σύνολο της ευρωζώνης 2018.....	7

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Παρά τις προσπάθειες για την δημιουργία της ευρωπαϊκής τραπεζικής ένωσης τις τελευταίες δεκαετίες, μόνο από το 2014 και μετά αρχίζει να τίθεται σε εφαρμογή. Η οικονομική κρίση και οι κρίσεις δημόσιου χρέους οδήγησαν το 2014 στην εφαρμογή του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού και τα πιστωτικά ιδρύματα της ευρωζώνης τελούν υπό την άμεση προληπτική εποπτεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι οι εξαγορές και συγχωνεύσεις μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων τελούν υπό την τελική έγκριση της ΕΚΤ και παράλληλα οδηγεί στην απεξάρτηση των εθνικών τραπεζικών συστημάτων από την επιρροή των κυβερνήσεων. Σε επίπεδο ΕΚΤ ο ρόλος της ξεπέρασε την άσκηση της νομισματικής πολιτικής και διευρύνθηκε και στο τραπεζικό πεδίο (Γκόρτσος, 2014). Σκοπός της αυξημένης εποπτείας είναι η διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2019).

Εν μέσω σημαντικών εξελίξεων και έπειτα από το τεράστιο κόστος που είχε η οικονομική κρίση στο τραπεζικό σύστημα αλλά και στην πραγματική οικονομία, η μελέτη της κερδοφορίας των τραπεζών έχει μεγάλη σημασία. Ενώ, σημαντικότερη είναι η αναζήτηση των παραγόντων που μπορεί να προάγουν ή να μειώσουν την αποδοτικότητα των τραπεζών. Η έρευνα που πραγματοποιείται δεν περιορίζεται μόνο στους ενδογενείς παράγοντες που μπορεί να καθορίσουν τον βαθμό της κερδοφορίας μιας τράπεζας, αλλά επεκτείνεται και σε άλλους σχετικούς με τον κλάδο και τις μακροοικονομικές εξελίξεις. Είναι σημαντικό για μια οικονομία και ειδικότερα για μια νομισματική ένωση να υπάρχει ένα εύρωστο και ασφαλές χρηματοπιστωτικό σύστημα, που θα είναι ικανό να βοηθήσει την ανάπτυξη και την σταθερότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

1.1 Οικονομική & Νομισματική Ένωση

Η οικονομική και νομισματική ένωση αποτελεί μέρος της διαδικασίας για την οικονομική ολοκλήρωση όπου ανεξάρτητα κράτη ενοποιούν τις οικονομίες τους. Ο βαθμός οικονομικής ενοποίησης μπορεί να ποικίλει και κλιμακώνεται ξεκινώντας από τη δημιουργία ενός προνομιακού εμπορικού χώρου, ενός χώρου με ελεύθερες εμπορικές συναλλαγές, την τελωνειακή ένωση, την δημιουργία κοινής αγοράς, την οικονομική και νομισματική ένωση και ανώτερη την πλήρη οικονομική ολοκλήρωση, όπου εφαρμόζονται εναρμονισμένες δημοσιονομικές και άλλες οικονομικές πολιτικές (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012).

Η ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ξεκινά από το 1957, με τη Συνθήκη της Ρώμης όπου ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, από τα έξι ιδρυτικά κράτη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (1950) το Βέλγιο, τη Γερμανία, το Λουξεμβούργο, τη Γαλλία, την Ιταλία και τις Κάτω Χώρες. Η δεκαετία του '60 ήταν μια περίοδος οικονομικής ανάπτυξης που βοηθήθηκε από την σταδιακή κατάργηση των δασμών στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών. Το 1973 στην Ευρωπαϊκή Ένωση εντάχθηκαν και η Ιρλανδία, η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η Ελλάδα έγινε το 10^ο μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 1981 και πέντε χρόνια αργότερα προσχώρησαν και η Πορτογαλία και Ισπανία. Με την υπογραφή της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης το 1986 τέθηκε ένα εξαετές πρόγραμμα που αποσκοπούσε στην επίλυση των προβλημάτων σχετικά με την ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων μεταξύ των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη δημιουργία της κοινής αγοράς (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2019).

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 1988 επιβεβαίωσε τον στόχο για την σταδιακή υλοποίηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) και συστάθηκε επιτροπή για την μελέτη των σταδίων που θα έπρεπε να ακολουθηθούν για την ένωση. Τα στάδια για την υλοποίηση της ΟΝΕ ήταν τρία. Το πρώτο στά-

διο 1990-1993 περιλάμβανε την πλήρη απελευθέρωση στις συναλλαγές κεφαλαίων, την μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των εθνικών κεντρικών τραπεζών, την ελεύθερη χρήση του ECU και την βελτίωση της οικονομικής σύγκλισης. Στο τέλος αυτού του σταδίου κρίθηκε απαραίτητη η αναθεώρηση της Συνθήκης της Ρώμης ώστε να δημιουργηθεί η απαραίτητη θεσμική δομή για τα επόμενα στάδια. Αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων ήταν η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ) το 1992 που τέθηκε σε ισχύ από το 1993. Σε αυτή τη Συνθήκη εισήχθη και το Πρωτόκολλο για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2015). Από το 1993 ολοκληρώθηκε η ενιαία αγορά, με την θέσπιση τεσσάρων ελευθεριών, της ελεύθερης διακίνησης εμπορευμάτων, υπηρεσιών, προσώπων και κεφαλαίων (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2019).

Στο δεύτερο στάδιο (1994-1998) ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ENI), απαγορεύτηκε ο δανεισμός του δημόσιου τομέα από τις κεντρικές τράπεζες, αυξήθηκαν οι προσπάθειες για τον συντονισμό των νομισματικών πολιτικών, ενισχύθηκε η οικονομική σύγκλιση και ολοκληρώθηκαν οι διαδικασίες για την ανεξαρτησία των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Για την συμπλήρωση των διατάξεων της Συνθήκης του Μάαστριχτ όσον αφορά την ONE, το 1997 εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, που συμπληρώθηκε το 1998 και αναθεωρήθηκε το 2005 και 2011 (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2015). Εντωμεταξύ το 1995 στην Ευρωπαϊκή Ένωση εισήχθησαν τρία ακόμα μέλη, η Αυστρία, η Φιλανδία και η Σουηδία και υπογράφηκε η Συνθήκη του Σένγκεν για την σταδιακή ελεύθερη μετακίνηση των πολιτών, χωρίς τον έλεγχο διαβατηρίων στα σύνορα (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2019).

Το 1998 συμφωνήθηκε ότι τα κράτη που υιοθετούσαν το ενιαίο νόμισμα, το ευρώ, ήταν έντεκα (Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία και Φιλανδία) που πληρούσαν τα κριτήρια ένταξης καθώς η Ελλάδα και η Σουηδία δεν πληρούσαν όλα τα κριτήρια, ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο και η Δανία επέλεξαν να μην συμμετά-

σχουν στο τρίτο στάδιο (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012). Επίσης το 1998 ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) που μαζί με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των έντεκα κρατών αποτελούσαν το ευρώ-σύστημα, αρμόδιο για την διαμόρφωση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής. Η ίδρυση της ΕΚΤ, σηματοδότησε την έναρξη του τρίτου σταδίου ολοκλήρωσης (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2015).

Στο τρίτο στάδιο που ξεκίνησε από το 1999, καθορίστηκαν οι αμετάκλητες ισοτιμίες μετατροπής, εισήχθη το ευρώ (1^η Ιανουαρίου 2002), εφαρμόστηκε η ενιαία νομισματική πολιτική και τέθηκαν σε ισχύ ο ενδοκοινοτικός μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Το 2001 εισήχθη και η Ελλάδα στην ΟΝΕ αποτελώντας το 12^ο μέλος του ευρώ-συστήματος (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2015), ενώ το 2004 προσχώρησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση ακόμα δέκα χώρες (Εσθονία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία, Τσεχία και Ουγγαρία) και το 2007 ακολούθησαν και η Ρουμανία και Βουλγαρία. Το 28^ο κράτος-μέλος της ΕΕ αποτέλεσε η Κροατία το 2013 (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2019). Μετά την Ελλάδα στη ζώνη του ευρώ εντάχθηκαν σταδιακά επτά ακόμα χώρες (συνολικά 19), η Σλοβενία (2007), η Κύπρος και η Μάλτα (2008), η Σλοβακία (2009), η Εσθονία (2011), η Λετονία (2014) και η Λιθουανία (2015) (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2015).

1.2 Ιστορική αναδρομή της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης

Οι δράσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου των Υπουργών μπορούν να διακριθούν σε πέντε χρονικές περιόδους, όσον αφορά την προσπάθεια ενοποίησης του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος. Αρχικά, η περίοδος 1957-1973 καθορίστηκε από τις προσπάθειες απελευθέρωσης της εισόδου στις εγχώριες αγορές. Στόχος της Συνθήκης της Ρώμης ήταν ο μετασχηματισμός των εθνικών αγορών σε μια ενιαία κοινή αγορά και για την επίτευξή του αναγνωρίστηκε το δικαίωμα εγκατάστασης και όπου ήταν απαραίτητο συντονίστηκε η νομοθεσία. Με την Οδηγία (73/183 ΕΕC) που εξέδωσε το

Συμβούλιο το 1973, καταργήθηκαν οι περιορισμοί στην ελευθερία εγκατάστασης και την παροχή υπηρεσιών στις δραστηριότητες των εμπορικών τραπεζών και άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Παρ' όλα αυτά, ο έντονος διεθνής ανταγωνισμός στην παροχή διασυνοριακών υπηρεσιών, οι κανονισμοί για τις ροές κεφαλαίων και η έλλειψη συντονισμού της τραπεζικής εποπτείας οδήγησαν στην δεύτερη φάση, αυτή της προσπάθειας εναρμόνισης των κανονισμών (Dermine, 2002).

Η φάση της εναρμόνισης των τραπεζικών κανονισμών (1973-1983) καθορίστηκε από την πρώτη τραπεζική οδηγία το 1977 (77/780/EEC) για τον συντονισμό των νόμων, των κανονισμών και των διοικητικών διατάξεων σχετικά με την ανάληψη και την λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων. Όμως, η οδηγία αυτή παρείχε ένα γενικό πρόγραμμα χωρίς να προβλέπει συγκεκριμένους κανονισμούς. Την περίοδο 1983-1992 που ολοκληρώθηκε η ενιαία εσωτερική αγορά πραγματοποιήθηκαν ουσιαστικά βήματα για την ενοποίηση του τραπεζικού συστήματος. Η έκδοση της λευκής βίβλου το 1985 θέσπισε συγκεκριμένες αρχές για το τραπεζικό σύστημα, όπως την ενιαία τραπεζική άδεια, τον έλεγχο από την χώρα προέλευσης και την αμοιβαία αναγνώριση, αρχές οι οποίες ενσωματώθηκαν στην δεύτερη τραπεζική οδηγία (89/646/EEC). Όπως προαναφέρθηκε, το πρόγραμμα για την ενιαία αγορά οριστικοποιήθηκε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992 και παρά το γεγονός ότι πρωταρχικός στόχος του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος ήταν η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών, υπήρξαν ειδικές αναφορές για τον κανονισμό και την εποπτεία του τραπεζικού συστήματος. Στην Συνθήκη υπήρξε ρητή αναφορά στην αρχή της αποκέντρωσης και της κατανομής των ρυθμιστικών και εποπτικών εξουσιών στις εθνικές κεντρικές τράπεζες και η επίβλεψη και ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από την ΕΚΤ επιτρεπόταν σε πολύ ειδικές περιπτώσεις (Dermine, 2002).

Σταθμός στο ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα ήταν το 1999 η δημιουργία του ενιαίου νομίσματος, παρόλο που η λιανική αγορά εξακολουθούσε να λειτουργεί στα εθνικά νομίσματα (έως το τέλος του 2001), καθορίστηκαν αμετάκλητα οι συναλλαγματικές ισοτιμίες και οι χρηματαγορές και οι κεφαλαιαγορές μετα-

φέρθηκαν στο ευρώ. Σημαντικό χαρακτηριστικό του ενιαίου νομίσματος ήταν το σύστημα πληρωμών και ο μηχανισμός εκκαθάρισης, όπου το πρώτο οργανώθηκε σε επίπεδο εθνικών κεντρικών τραπεζών και το δεύτερο μέσω του συστήματος στόχων της ΕΚΤ (Dermine, 2002).

Η περίοδος 1999-2005 καθορίστηκε από μια σειρά πρωτοβουλιών με σκοπό τη διασφάλιση της πλήρους ολοκλήρωσης των τραπεζικών και κεφαλαιακών αγορών. Επιδιώχθηκε η ανάπτυξη ενός νομοθετικού και μη πλαισίου για την ενιαία αγορά χονδρικής, την ανοικτή και ασφαλή λιανική τραπεζική, την ασφαλιστική αγορά, την ανάπτυξη σύγχρονων κανόνων και για τη δημιουργία βελτιστων συνθηκών για την καλύτερη δυνατή λειτουργία της ενιαίας χρηματοπιστωτικής αγοράς (Dermine, 2002).

Παρά τις σημαντικές προσπάθειες ενοποίησης του τραπεζικού συστήματος και την επίτευξη σημαντικών βημάτων, διατηρήθηκαν σημαντικά εμπόδια για την πλήρη ενοποίηση, ειδικά στον τομέα της λιανικής τραπεζικής. Επίσης σημαντικά ήταν τα θέματα που έπρεπε να διευθετηθούν σχετικά με το εποπτικό πλαίσιο των τραπεζών και τις εθνικές αρμοδιότητες (Goddard et al., 2007). Δομικά συστατικά της τραπεζικής ένωσης είναι η θέσπιση ενός ενιαίου εποπτικού μηχανισμού και ενός ενιαίου μηχανισμού εξυγίανσης. Η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 κατέδειξε ότι σε μια νομισματική ένωση, η ύπαρξη στενών δεσμών μεταξύ των δημόσιων οικονομικών και του τραπεζικού τομέα μπορεί εύκολα να μεταδώσει εκτός των εθνικών συνόρων αναταραχές στον χρηματοπιστωτικό τομέα, ενισχύοντας την ανάγκη για την ευρωπαϊκή τραπεζική ένωση (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2020).

Από το 2012 ξεκίνησε σε πολιτικό επίπεδο ο διάλογος για τη θεσμοθέτηση ενός ενιαίου πλαισίου για την τραπεζική εποπτεία, τη δημιουργία ενός υπερεθνικού φορέα διευθέτησης και ενός ενιαίου συστήματος εγγύησης των καταθέσεων. Τον Οκτώβριο του 2013 με τον Κανονισμό του Συμβουλίου Eco Fin (1024/2013)¹ θεσμοθετήθηκε ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός για τα πιστω-

¹ ΕΕ L 287/29-10-2013, αναφορικά με την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σε σχέση με πολιτικές που αφορούν τη (μικρο-) προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων

τικά ιδρύματα, που τέθηκε σε ισχύ από τον Νοέμβριο του 2014. Προγενέστερα, τον Ιούνιο του ίδιου έτους, με τον Κανονισμό 575/2013² και την Οδηγία 213/33/ΕΕ³ ενσωματώθηκε στο ευρωπαϊκό δίκαιο, έπειτα από την διενέργεια των απαραίτητων προσαρμογών, το κανονιστικό πλαίσιο της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία. Με αυτά τα νομοθετικά κείμενα θεσπίστηκε το ενιαίο πλαίσιο σχετικά με την πρόσβαση στις δραστηριότητες, την εποπτεία και την μικρό-προληπτική και μακρό-προληπτική ρυθμιστική παρέμβαση στη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων (Γκόρτσος, 2014).

Όσον αφορά τη διευθέτηση των μη βιώσιμων πιστωτικών ιδρυμάτων τον Δεκέμβριο του 2013 επήλθε συμφωνία του συμβουλίου Eco Fin στην πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την θεσμοθέτηση ενός ενιαίου μηχανισμού διευθέτησης για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα στα κράτη-μέλη της ευρωζώνης και ενός ενιαίου ταμείου διευθέτησης (Γκόρτσος, 2014). Τον Μάρτιο του 2014 υπήρξε συμφωνία μεταξύ Συμβουλίου και Κοινοβουλίου για τη θέσπιση του δεύτερου πυλώνα της τραπεζικής ένωσης, την δημιουργία του Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης, έχοντας ως κύριο στόχο την εξασφάλιση της αποτελεσματικής διαχείρισης τυχόν μελλοντικών πτωχεύσεων πιστωτικών ιδρυμάτων, ώστε να υπάρχει το μικρότερο δυνατό κόστος στους φορολογούμενους και την πραγματική οικονομία. Η κεντρική αρχή για την λήψη των αποφάσεων σε περίπτωση διαδικασίας εξυγίανσης μιας τράπεζας είναι το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης, το οποίο είναι ανεξάρτητος οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άρχισε το έργο του το 2015 και τέθηκε σε πλήρη λειτουργία το 2016 (Magnus, 2019). Για την εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού δημιουργήθηκε το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (ETE), με επιδιωκόμενο επίπεδο χρηματοδότησης τα 55 δις ευρώ (ποσό που καλύπτει περίπου το 1% των καταθέσεων στη ζώνη του ευρώ) και πρέπει να καλυφθεί από τις τράπεζες με την μορφή εισφο-

² ΕΕ L 176 (27-6-2013), σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις επενδύσεων και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012

³ ΕΕ L 176 (27-6-2013), σχετικά με την πρόσβαση στη δραστηριότητα πιστωτικών ιδρυμάτων και την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων, για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/87/ΕΚ και για την κατάργηση των οδηγιών 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ

ρών σε διάστημα 8 ετών. Έως τα μέσα του 2018 το ΕΤΕ είχε συγκεντρώσει εισφορές ύψους 24,9 δις ευρώ (Magnus, 2019).

Τέλος, εκκρεμεί η δημιουργία ενός ακόμα πυλώνα της τραπεζικής ένωσης, η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασφάλισης Καταθέσεων (ΕΣΑΚ). Με βάση την πρόταση για την σύσταση του ΕΣΑΚ συνολικά δεν αναμένεται να υπάρχει κόστος για τον τραπεζικό τομέα, καθώς στηρίζεται στα υφιστάμενα εθνικά συστήματα εγγύησης των καταθέσεων, αν και επιδιώκεται οι πιο επικίνδυνες τράπεζες να συνεισφέρουν περισσότερο από τις ασφαλέστερες (Magnus, 2019).

Κύριοι στόχοι της τραπεζικής ένωσης είναι (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2018):

- Η εξασφάλιση ισχυρών τραπεζών, ικανών να αντιμετωπίσουν οποιαδήποτε μελλοντική κρίση.
- Η πρόληψη καταστάσεων που θα απαιτηθεί διάσωση προβληματικών τραπεζών από τα χρήματα των φορολογούμενων.
- Η μείωση του κατακερματισμού της αγοράς, εναρμονίζοντας τους κανόνες του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- Η ενίσχυση της δημοσιονομικής σταθερότητας στην ΕΕ και στην ευρωζώνη ειδικότερα.

1.3 Πλαίσιο Λειτουργίας

1.3.1 Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα – Ευρωσύστημα

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες των 28 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούν το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών. Η διάκρισή του από το Ευρώ-σύστημα είναι ότι σε αυτό συμμετέχουν εκτός από την ΕΚΤ μόνο οι εθνικές κεντρικές τράπεζες των 19 κρατών- μελών που έχουν ενταχθεί στο ευρώ (Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Ισπανία, Κύπρος, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ολλανδία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σλοβενία, Εσθονία, Φιλανδία, Λετονία και

Λιθουανία). Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών του ευρώ-συστήματος συμμετέχουν στις αποφάσεις σχετικά με την ενιαία νομισματική πολιτική ,ενώ όσων κρατών δεν έχουν υιοθετήσει το ευρώ δεν συμμετέχουν (Νούλας, 2015).

Το Ευρώ-σύστημα επιδιώκει τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και τα μέτρα που λαμβάνει, οφείλει να είναι υποστηρικτικά ως προς τη γενική οικονομική πολιτική που ακολουθείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης οφείλει να συμβάλει στην εκπλήρωση των στόχων που θέτονται από την ΕΕ. Αυτοί μπορεί να σχετίζονται με την οικονομική ανάπτυξη ,με χαμηλά επίπεδα πληθωρισμού, την πλήρη απασχόληση, την σταθερότητα στις χρηματοπιστωτικές αγορές και την κοινωνική προστασία. Η επιδίωξη των παραπάνω πάντα θα πρέπει να είναι συμβατή με τους όρους του ελεύθερου ανταγωνισμού που επιτρέπει την κατανομή των οικονομικών συντελεστών με αποτελεσματικό τρόπο και πάντα έχοντας ως προτεραιότητα την σταθερότητα των τιμών. Το Ευρώ-σύστημα ως κύριες δραστηριότητες έχει (Νούλας, 2015):

- Τον προσδιορισμό και την άσκηση της νομισματικής πολιτικής.
- Την διενέργεια συναλλαγών στην αγορά συναλλάγματος.
- Την διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών αποθεμάτων των κρατών-μελών.
- Την συμβολή στην εύρυθμη λειτουργία του συστήματος πληρωμών.
- Την έκδοση τραπεζογραμματίων.
- Την έγκριση του όγκου των ευρώ-κερμάτων που τα κράτη-μέλη μπορούν να εκδίδουν.

Πυρήνας του Ευρώ-συστήματος είναι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η οποία ιδρύθηκε την 1^η Ιουνίου του 1998 και εδρεύει στην Φρανκφούρτη της Γερμανίας (Νούλας, 2015). Η ΕΚΤ έχει νομική προσωπικότητα βάσει του δημοσίου διεθνούς δικαίου (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2020) και είναι ανεξάρτητη οικονομικά και συνταγματικά. Η οικονομική ανεξαρτησία προκύπτει από τον ανεξάρτητο από την ΕΕ προϋπολογισμό, γεγονός που δυσχεραίνει την εμπλοκή διάφορων ιδρυμάτων της ΕΕ στο έργο της. Επίσης, αναφέρεται ρητά στην σχετική νομοθεσία ,ότι τα μέλη του Ευρώ-συστήματος δεν επιτρέ-

πεται να παίρνουν οδηγίες από οποιονδήποτε ή οπουδήποτε. Η εξασφάλιση της προσωπικής ανεξαρτησίας πραγματοποιείται βάσει των ακόλουθων διατάξεων (Νούλας, 2015):

- Τα έξι μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής (που μαζί με τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών της ευρωζώνης αποτελούν το Διοικητικό Συμβούλιο, το βασικό όργανο του Ευρώ-συστήματος για την λήψη αποφάσεων) διορίζονται για οκτώ έτη ενώ δεν υπάρχει το δικαίωμα για ανανέωση του διορισμού τους.
- Αντίθετα ο διορισμός των διοικητών των εθνικών κεντρικών τραπεζών γίνεται για πέντε έτη, αλλά υπάρχει η δυνατότητα επαναδιορισμού τους.
- Η παύση ενός μέλους από τα καθήκοντά του μπορεί να γίνει μόνο αν υπάρχει αδυναμία εκτέλεσης των καθηκόντων του ή έχει διαπράξει κάποιο σοβαρό παράπτωμα.

Η ΕΚΤ έχει την υποχρέωση κάθε εβδομάδα να δημοσιεύει οικονομική κατάσταση του ευρώ-συστήματος και τουλάχιστον κάθε τρίμηνο εκθέσεις των πεπραγμένων της. Επίσης κάθε έτος από την ΕΚΤ συντάσσεται και παρουσιάζεται στα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ, Ετήσια Έκθεση για τις δραστηριότητες του ΕΣΚΤ και την νομισματική πολιτική που τηρήθηκε το προηγούμενο έτος και που πρόκειται να εφαρμοστεί το τρέχον (Νούλας, 2015).

1.3.2 Ρυθμιστικό πλαίσιο - Εποπτεία

Το ρυθμιστικό πλαίσιο για την εποπτεία του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος στηρίζεται στις Συνθήκες της Βασιλείας και εναρμονίζεται στην ευρωπαϊκή νομοθεσία μέσω του Ενιαίου Εγχειριδίου Κανόνων (European Central Bank, 2020). Οι Συνθήκες της Βασιλείας (εν ισχύ η Βασιλεία III από το 2010 με έγκριση της ομάδας G20) εκδίδονται από την Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία που αποτελεί το κεντρικό σώμα διεθνούς συνεργασίας (αντιπρόσωποι από τις κεντρικές τράπεζες και τις εποπτικές αρχές 27 χωρών)

για τη θέσπιση του κανονιστικού πλαισίου των τραπεζών και την εποπτεία τους (FINMA, 2020). Η Βασιλεία III είναι ένα διεθνές ρυθμιστικό πλαίσιο που στοχεύει στην ενίσχυση της ρύθμισης της εποπτείας και της διαχείρισης των κινδύνων του τραπεζικού τομέα. Τα πρότυπά της ενσωματώθηκαν στην ευρωπαϊκή νομοθεσία με την έκδοση ενός κανονισμού και μιας οδηγίας και αναφέρονται σε μια δέσμη μέτρων, γνωστών και ως CRD IV και τέθηκαν σε ισχύ από το 2014 (European Central Bank, 2020)

Το ενιαίο εγχειρίδιο κανόνων (EEK) αποτελεί τον κορμό τη τραπεζικής ένωσης και του ρυθμιστικού πλαισίου του χρηματοπιστωτικού τομέα. Το EEK περιλαμβάνει μια σειρά από νομοθετικά κείμενα που καθορίζουν την λειτουργία όλων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και προϊόντων στην ΕΕ. Συγκεκριμένα περιλαμβάνει τους κανόνες για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις, βελτιωμένα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων και κανόνες για την διαχείριση προβληματικών τραπεζών. Η ύπαρξη του EEK αποσκοπεί στην εξασφάλιση ίδιων κανόνων για τις τράπεζες σε όλες τις χώρες της ΕΕ, για την αποφυγή στρεβλώσεων στην ενιαία αγορά και τη διασφάλιση δημοσιονομικής σταθερότητας (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2018).

Εκτός από τη δέσμη μέτρων CRD IV, για την ενσωμάτωση των κανόνων της Βασιλείας III και του EEK, που επιδιώκει την διασφάλιση της εφαρμογής του νομοθετικού πλαισίου και των τεχνικών εφαρμογών του, υπάρχει και ο Κανονισμός για τον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης (European Central Bank, 2020). Παράλληλα, από το 2014 λειτουργεί και ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός για την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, ώστε να εξασφαλίζεται ενισχυμένη εποπτεία. Βασικά καθήκοντα του EEM είναι (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2019):

- Η επίβλεψη της συμμόρφωσης των πιστωτικών ιδρυμάτων προς τις απαιτήσεις της προληπτικής εποπτείας.
- Ο έγκαιρος εντοπισμός τυχόν αδυναμιών.

- Η εξασφάλιση ότι λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα για την διόρθωση αυτών των αδυναμιών, για την αποφυγή καταστάσεων που απειλούν τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

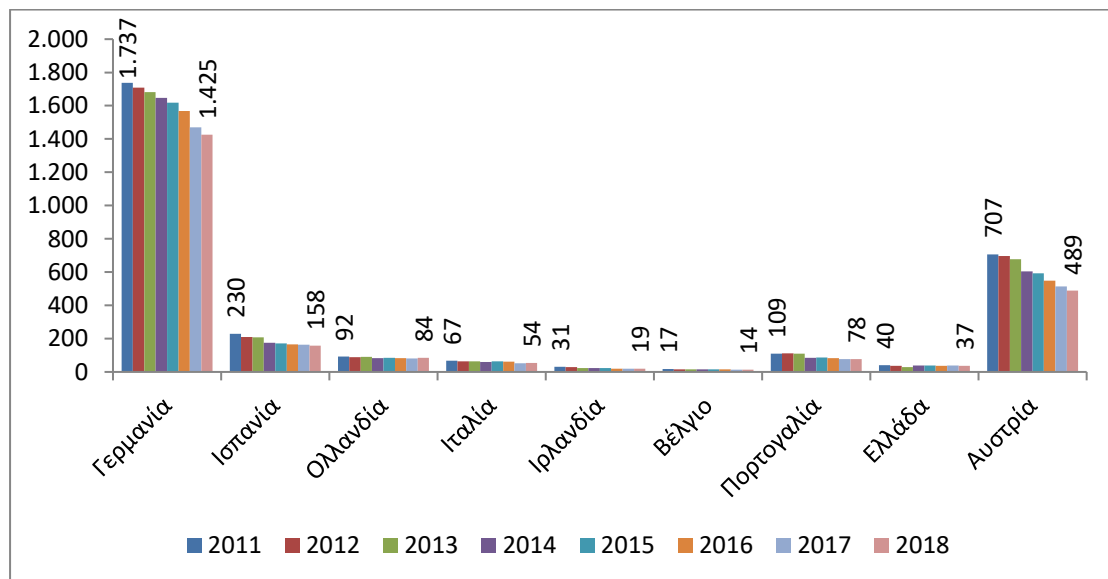
Η διάρθρωση του ΕΕΜ είναι η ΕΚΤ και οι εθνικές εποπτικές αρχές των συμμετεχόντων κρατών. Η ΕΚΤ έχει την ευθύνη για τη συνολική λειτουργία του ΕΕΜ και ασκεί άμεση εποπτεία στις συστημικές τράπεζες (μεγάλες και σημαντικές τράπεζες, με αξία ενεργητικού πάνω από 30 δις ή ενεργητικό που αντιπροσωπεύει πάνω του 20% του ΑΕΠ της χώρας προέλευσής τους) της ευρωζώνης, σε συνεργασία με τις εθνικές εποπτικές αρχές. Η άμεση προληπτική εποπτεία συνεπάγεται τη τακτική διενέργεια ελέγχων των δραστηριοτήτων και της συμμόρφωσής τους, της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού και την προσομοίωση σε ακραίες καταστάσεις για την εξέταση της επάρκειας των κεφαλαίων σε ενδεχόμενες κρίσεις. Επίσης η ΕΚΤ στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της έχει την δικαιοδοσία να χορηγεί ή να ανακαλεί άδειες τραπεζών και να επιβάλλει κυρώσεις σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης. Οι εθνικές εποπτικές αρχές είναι υπεύθυνες για την επίβλεψη των μικρότερων τραπεζών και για άλλα θέματα που αφορούν την προστασία των καταναλωτών, τη νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τις υπηρεσίες πληρωμών, και άλλα (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2019).

Η ΕΚΤ συνεργάζεται στενά με τις ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές που αποτελούν μέρος του δικτύου του Ευρωπαϊκού Συστήματος Χρηματοοικονομικής Εποπτείας (ΕΣΧΕ) και μαζί με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) και τις εθνικές εποπτικές αρχές έχουν ως βασικό καθήκον τη διασφάλιση της κατάλληλης και συνεπούς εποπτείας σε όλη την ΕΕ. Το ΕΣΧΕ είναι υπεύθυνο τόσο για την μικρό-προληπτική όσο και για την μακρό-προληπτική εποπτεία (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2020).

1.4 Διάρθρωση και εξελίξεις

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται βασικά στοιχεία για την διάρθρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην Ευρωζώνη για την περίοδο 2011-2018. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζονται ο αριθμός των πιστωτικών ιδρυμάτων, το πλήθος των καταστημάτων, ο αριθμός των εργαζόμενων και το μερίδιο των πέντε μεγαλύτερων πιστωτικών ιδρυμάτων (με βάση το ενεργητικό) ανά χώρα. Ειδικά για τον αριθμό των πιστωτικών ιδρυμάτων διαθέσιμα στοιχεία υπάρχουν για εννιά χώρες, Γερμανία, Ισπανία, Ολλανδία, Ιταλία, Ιρλανδία, Βέλγιο, Πορτογαλία, Ελλάδα και Αυστρία. Τα στοιχεία αντλήθηκαν από την βάση δεδομένων της ιστοσελίδας Bloomberg.

Γράφημα 1: Σύνολο πιστωτικών ιδρυμάτων ανά χώρα 2011-2018

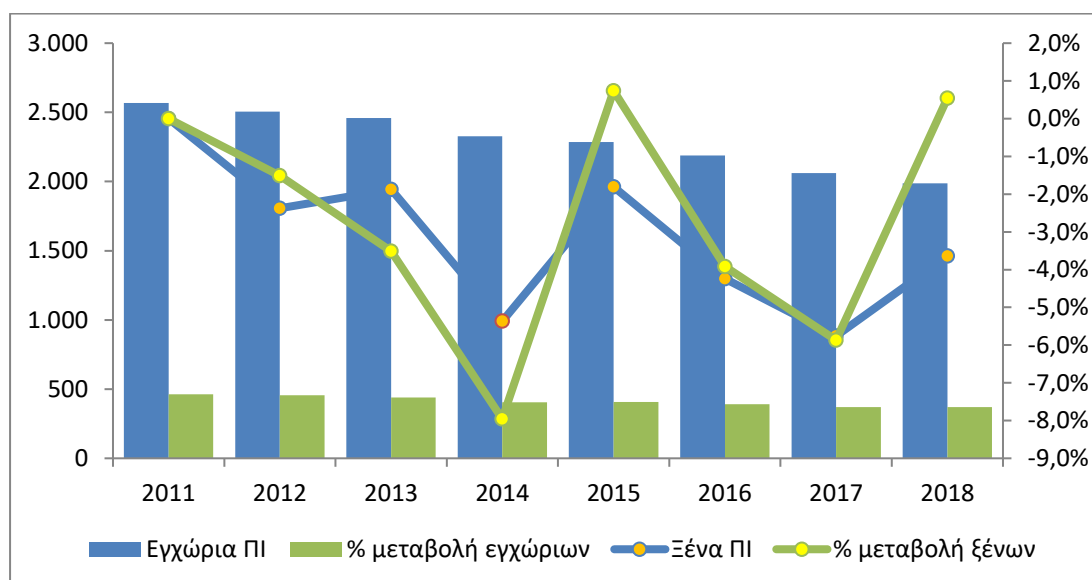

Πηγή: Bloomberg

Στο γράφημα 1 παρουσιάζεται η εξέλιξη στο πλήθος των πιστωτικών ιδρυμάτων σε εννιά χώρες της ευρωζώνης την περίοδο 2011-2018. Από τα στοιχεία δύο βασικά συμπεράσματα προκύπτουν. Αρχικά, μεταξύ των χωρών υπάρχει μεγάλη απόκλιση στο μέγεθος της αγοράς. Στην Γερμανία το πλήθος των πιστωτικών ιδρυμάτων (εγχώριων και θυγατρικών αλλοδαπών ΠΙ) το 2018 ήταν

1.425 και έπεται η Αυστρία με 489 ΠΙ και η Ισπανία με 158. Συγκριτικά με αυτές τις χώρες οι υπόλοιπες, δηλαδή Ολλανδία, Πορτογαλία και κυρίως Ιταλία, Ιρλανδία, Βέλγιο και Ελλάδα έχουν πολύ μικρότερο αριθμό ΠΙ. Δεύτερο βασικό συμπέρασμα είναι ότι την περίοδο 2011-2018 υπήρξε μεγάλη μείωση στον συνολικό αριθμό των πιστωτικών ιδρυμάτων (δεξιός κάθετος άξονας του γραφήματος) στις εξεταζόμενες. Συγκεκριμένα, το 2011 τα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στις χώρες αυτές ήταν 3.030 και έπειτα από διαδοχικές μειώσεις το 2018 ήταν 2.358 δηλαδή συνολική μείωση 22,2%.

Γράφημα 2: Σύνολο ΠΙ (εγχώριων και ξένων) και % ετήσια μεταβολή

Πηγή: Bloomberg

Από το σύνολο των πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στις εννιά χώρες της ευρωζώνης, η πλειοψηφία τους είναι εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα. Όμως διαφορετική είναι η κατάσταση στις επιμέρους χώρες, καθώς αν εξαιρεθεί η Γερμανία που το 2018 από τα 1.425 ΠΙ τα 1.365 είναι εγχώρια, στις άλλες χώρες η απόκλιση δεν είναι τόσο μεγάλη (παράρτημα 1). Αντίθετα σε χώρες όπως η Ισπανία, η Ολλανδία, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία και η Ελλάδα οι ξένες θυγατρικές που δραστηριοποιούνται στο εσωτερικό της χώρας είναι περισσότερες από τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα. Όπως φαίνεται από το

γράφημα 2 ,έως το 2014 υπήρξε σταδιακή μείωση των ξένων θυγατρικών ενώ έπειτα από την μικρή αύξηση το 2015 υπήρξε εκ νέου μείωση την επόμενη διετία. Ειδικά το 2014 τα ξένα υποκαταστήματα και θυγατρικές μειώθηκαν κατά 8%. Αντίστοιχα και τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα συνολικά την εξεταζόμενη οκταετία μειώνονταν σταθερά.

Πίνακας 1: Αριθμός καταστημάτων εγχώριων Π.Ι στην ευρωζώνη

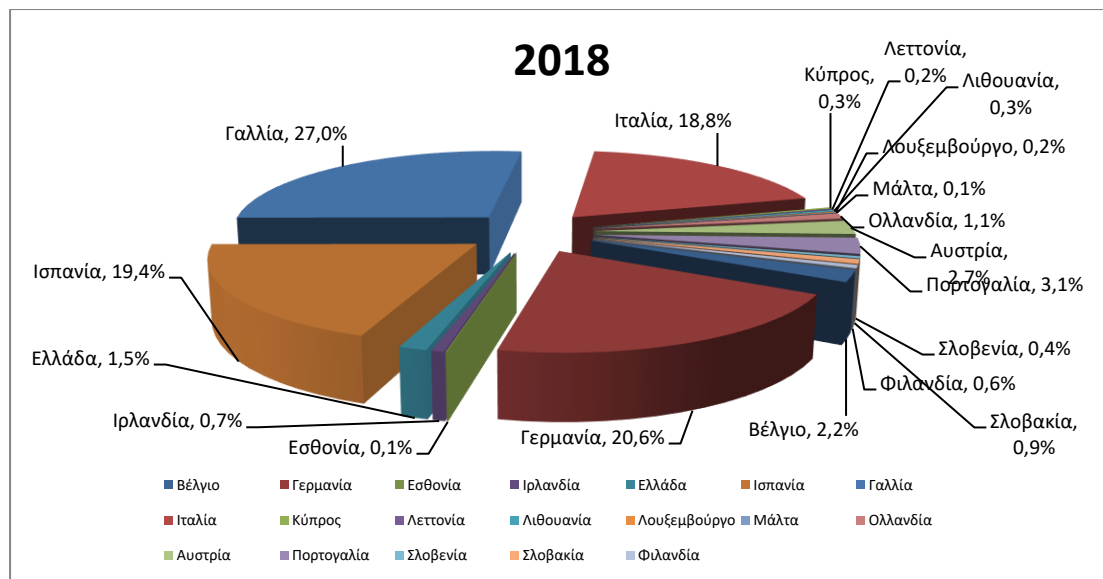
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR
Βέλγιο	3.881	3.819	3.738	3.607	3.508	3.347	3.195	2.983	-3,7%
Γερμανία	37.675	36.239	36.155	35.284	34.001	31.974	30.072	27.887	-4,2%
Εσθονία	178	163	140	122	107	99	95	91	-9,1%
Ιρλανδία	1.099	1.065	1.024	994	1.029	1.048	916	891	-3,0%
Ελλάδα	3.847	3.629	3.109	2.688	2.547	2.331	2.168	1.978	-9,1%
Ισπανία	40.103	38.142	33.713	31.999	31.087	28.807	27.480	26.166	-5,9%
Γαλλία	38.433	38.359	37.862	37.623	37.567	37.261	37.209	36.519	-0,7%
Ιταλία	33.561	32.872	31.759	30.723	30.258	29.039	27.374	25.454	-3,9%
Κύπρος	902	850	682	615	563	544	460	386	-11,4%
Λετονία	549	400	343	319	276	261	249	218	-12,4%
Λιθουανία	676	689	656	610	558	506	480	406	-7,0%
Λουξεμβούργο	226	223	222	221	213	230	217	210	-1,0%
Μάλτα	107	107	110	110	109	105	102	97	-1,4%
Ολλανδία	2.653	2.466	2.165	1.854	1.764	1.674	1.619	1.489	-7,9%
Αυστρία	4.431	4.460	4.352	4.247	4.094	3.934	3.765	3.631	-2,8%
Πορτογαλία	6.501	6.259	5.987	5.938	5.453	5.323	5.001	4.169	-6,1%
Σλοβενία	687	695	630	592	589	583	560	532	-3,6%
Σλοβακία	1.034	1.061	1.256	1.277	1.291	1.293	1.233	1.174	1,8%
Φιλανδία	1.446	1.404	1.300	1.188	1.051	1.039	970	858	-7,2%

Πηγή: Bloomberg

Στον πίνακα 1 παρουσιάζεται το πλήθος των καταστημάτων των εγχώριων πιστωτικών ιδρυμάτων σε όλες τις χώρες της ευρωζώνης καθώς και ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής τους από το 2011 έως το 2018. Όπως φαίνεται σε όλα τα κράτη ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής ήταν αρνητικός, πλην της Σλοβακίας. Ειδικά στην Λετονία και την Κύπρο υπήρξε η μεγαλύτερη μείωση κατά -12,4% και 11,4% αντίστοιχα. Μεγάλη ήταν και η μείωση των εγχώριων καταστημάτων και στην Ελλάδα και την Εσθονία, -9,1% και στις δύο χώρες. Αντίθετα, μικρότερες ήταν οι ετήσιες μειώσεις των καταστημάτων σε Γαλλία (-0,7%), Λουξεμβούργο (-1%) και Μάλτα (-1,4%). Μόνο στην Σλοβακία την πε-

ρίοδο 2011-2018 υπήρξε αύξηση στα καταστήματα των εγχώριων πιστωτικών ιδρυμάτων, με μέση ετήσια αύξηση 1,8%.

Γράφημα 3: Αναλογία καταστημάτων εγχώριων Π.Ι. στο σύνολο της ευρωζώνης 2018

Στο γράφημα 3 παρουσιάζεται η διάρθρωση των καταστημάτων των εγχώριων πιστωτικών ιδρυμάτων στο σύνολο της ευρωζώνης το 2018. Στην Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία και Ιταλία λειτουργεί το 85,8% των καταστημάτων από το σύνολο της ευρωζώνης και το υπόλοιπο 14,2% κατανέμεται στις υπόλοιπες δέκα πέντε χώρες.

Πίνακας 2: Αριθμός εργαζομένων στα εγχώρια Π.Ι της ευρωζώνης

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR
Βέλγιο	61.197	60.068	58.237	56.666	55.774	54.728	53.059	51.740	-2,37%
Γερμανία	663.800	659.100	655.600	649.900	637.238	628.121	597.319	564.935	-2,28%
Εσθονία	5.516	5.563	4.861	4.860	4.979	4.924	4.920	5.317	-0,52%
Ιρλανδία	35.612	31.773	29.832	28.871	27.091	26.811	26.891	27.940	-3,41%
Ελλάδα	59.958	57.006	51.242	45.654	46.095	42.628	41.707	39.382	-5,83%
Ισπανία	245.956	234.292	215.953	201.656	196.556	186.982	183.053	179.055	-4,43%
Γαλλία	426.336	421.037	416.262	408.726	406.701	402.010	409.925	408.941	-0,59%
Ιταλία	316.360	309.478	306.607	299.684	298.473	295.305	281.928	274.056	-2,03%
Κύπρος	12.809	12.853	11.142	10.956	10.983	10.663	10.632	8.946	-5,00%
Λετονία	11.188	10.565	10.029	9.374	9.401	8.803	8.492	7.345	-5,83%
Λιθουανία	8.707	8.671	8.392	8.952	8.434	8.643	8.922	9.165	0,74%
Λουξεμβούργο	26.696	26.534	26.237	25.972	25.980	26.062	26.149	26.317	-0,20%
Μάλτα	4.026	4.007	4.197	4.426	4.584	4.752	4.924	5.044	3,27%
Ολλανδία	105.408	103.447	96.423	94.000	90.137	85.803	75.215	72.199	-5,26%
Αυστρία	78.085	77.424	75.980	74.110	73.315	72.957	71.927	71.798	-1,19%
Πορτογαλία	59.911	57.348	55.820	53.888	50.687	51.062	50.358	50.819	-2,32%
Σλοβενία	11.813	11.498	11.218	10.682	10.444	10.055	9.844	9.683	-2,80%
Σλοβακία	18.452	18.655	18.540	18.656	18.900	19.788	18.879	19.539	0,82%
Φινλανδία	23.188	22.510	22.402	22.019	21.806	21.965	20.999	20.796	-1,54%

Πηγή: Bloomberg

Όπως και με το πλήθος των καταστημάτων, μείωση υπήρξε και στο απασχολούμενο προσωπικό στα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα την περίοδο 2011-2018, αν και σε μικρότερο βαθμό. Στην Λετονία και την Ελλάδα η μέση ετήσια μείωση του ανθρώπινου δυναμικού ήταν η μεγαλύτερη -5,83%. Οι χαμηλότερες μειώσεις προσωπικού ήταν στην Γαλλία (-0,59%), την Εσθονία(-0,52%) και το Λουξεμβούργο (-0,20%). Αντίθετα, αύξηση υπήρξε στην Λιθουανία (0,74%), την Σλοβακία (0,82%) και την Μάλτα (3,27%). Παραδόξως, ενώ στην Λιθουανία και την Μάλτα τα καταστήματα των τραπεζών μειώθηκαν την περίοδο 2011-2018, υπήρξε αύξηση στο ανθρώπινο δυναμικό.

Τέλος εξετάζεται ο βαθμός συγκέντρωσης του πιστωτικού τομέα στις χώρες της ευρωζώνης, με δείκτη το μερίδιο αγοράς που κατέχουν τα πέντε μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας με βάση το ενεργητικό τους ως προς το σύνολο του ενεργητικού όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Πίνακας 3: Ποσοστό ενεργητικού πέντε μεγαλύτερων Π.Ι. από το σύνολο

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Γερμανία	33,55	33,01	30,59	32,12	30,56	31,35	29,71	29,10
Γαλλία	48,27	44,62	46,74	47,64	47,23	45,95	45,38	47,75
Ισπανία	48,10	51,40	54,40	58,30	60,20	61,80	63,73	68,53
Ιταλία	39,46	39,68	39,60	41,00	41,00	43,00	43,43	45,59
Ολλανδία	83,56	82,07	83,83	85,01	84,59	84,72	83,84	84,66
Πορτογαλία	70,76	69,95	70,26	69,23	72,32	71,20	73,12	72,90
Αυστρία	38,38	36,49	36,72	36,84	35,76	34,45	36,07	36,05
Ελλάδα	71,99	79,47	94,01	94,06	95,23	97,28	96,98	96,83
Ιρλανδία	46,72	46,40	47,83	47,58	45,93	44,27	45,51	46,13
Βέλγιο	70,77	66,35	63,99	65,79	65,45	66,19	68,80	73,40
Κύπρος	60,68	62,55	64,06	63,40	67,51	65,78	84,16	86,89
Μάλτα	71,96	74,44	76,48	81,49	81,32	80,27	80,86	77,53
Λουξεμβούργο	31,21	33,08	33,72	31,95	31,27	27,63	26,18	26,31
Φινλανδία	86,90	85,95	87,11	89,73	88,02	80,52	73,46	81,61
Σλοβενία	59,33	58,35	57,08	55,61	59,15	60,99	61,53	60,79
Σλοβακία	72,23	70,72	70,32	70,69	72,30	72,72	74,54	75,57
Εσθονία	90,64	89,60	89,71	89,85	88,63	88,04	90,30	90,97
Μ.Ο. Ευρωζώνης	60,68	62,55	63,99	63,40	65,45	65,78	68,80	72,90
Μ.Ο. Ε.Ε.	57,64	58,46	58,57	59,01	61,49	62,17	63,39	66,77

Στην Γερμανία και το Λουξεμβούργο υπάρχει πολύ μικρός βαθμός συγκέντρωσης και διαχρονικά μειώνεται περισσότερο. Αντίθετα στην Εσθονία, την Φινλανδία και την Ολλανδία σχεδόν όλα τα έτη αλλά και στην Ελλάδα από το 2013 και μετά υπάρχει ιδιαίτερα υψηλός βαθμός συγκέντρωσης. Το 2018 στην Ελλάδα οι πέντε μεγαλύτερες τράπεζες αποτελούν το 96,83% της συνολικής αγοράς. Συνολικά στο σύνολο των χωρών της ευρωζώνης αλλά και των χωρών της ΕΕ διαχρονικά παρατηρείται αύξηση του μεριδίου αγοράς των πέντε μεγαλύτερων πιστωτικών ιδρυμάτων. Συγκεκριμένα το 2018 κατά μέσο όρο το μερίδιο στην ευρωζώνη ήταν 72,90% ενώ για το σύνολο των χωρών της Ε.Ε. ήταν 66,77%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Προσδιοριστικοί παράγοντες της κερδοφορίας- αποδοτικότητας των τραπεζών (ενδογενείς παράγοντες)

Για την αξιολόγηση της απόδοσης των τραπεζών στην Ταιβάν (των έξι μεγαλύτερων την περίοδο 1981-1989), χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος DEA σε συνδυασμό με χρηματοοικονομικούς δείκτες. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκαν 12 δείκτες. Τα μετρητά προς τις καταθέσεις, οι καταθέσεις προς τα ίδια κεφάλαια, τα ίδια κεφάλαια προς το σύνολο των δανείων, τα καθαρά έσοδα προ φόρων προς τα συνολικά έσοδα, τα καθαρά έσοδα προ φόρων προς το ενεργητικό, τα καθαρά κέρδη προ φόρων προς τα ίδια κεφάλαια, τα ίδια κεφάλαια προς το ενεργητικό, τα καθαρά κέρδη από τόκους προς το ενεργητικό, τα λειτουργικά έσοδα προς το ενεργητικό, τα δάνεια προς το ενεργητικό και τα δάνεια προς τις καταθέσεις. Η έρευνα έδειξε ότι οι τράπεζες με τη μικρότερη μόχλευση, τις υψηλότερες καταθέσεις και ενεργητικό είναι πιο αποδοτικές και παράγουν υψηλότερα έσοδα και κέρδη (Yeh, 1996).

Σε έρευνα του 2019 της Abuzarqa R. διευρύνθηκε η σχέση χρηματοοικονομικών δεικτών με την αποδοτικότητα των εμπορικών τραπεζών στο Κουβέιτ. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε πέντε τράπεζες της χώρας την περίοδο 2013-2017. Ειδικότερα, εξετάστηκε η σχέση μεταξύ χρηματοοικονομικών δεικτών των τραπεζών και συγκεκριμένα της μόχλευσης, του δείκτη καταθέσεων προς ενεργητικό, δανείων προς ενεργητικό, αποτελέσματα εις νέον προς ενεργητικό και της λογιστικής αξίας των πάγιων περιουσιακών στοιχείων με την αποδοτικότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων, μετρούμενη από τον δείκτη απόδοσης ενεργητικού. Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι το σύνολο των καταθέσεων και τα παρακρατημένα κέρδη έχουν σημαντική θετική επίδραση στην αποδοτικότητα των τραπεζών. Αντίθετα, τα πάγια περιουσιακά στοιχεία δεν επηρεάζουν την απόδοση, ενώ μικρότερη επίδραση είχαν οι άλλοι παράγοντες (Abuzarqa, 2019).

2.2 Προσδιοριστικοί παράγοντες της κερδοφορίας- αποδοτικότητας των τραπεζών (ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες)

Στην έρευνα του Short B. το 1979 , εξετάστηκε η σχέση μεταξύ της απόδοσης ιδίων κεφαλαίων (καθαρά κέρδη προς σύνολο ιδίων κεφαλαίων) με τον βαθμό συγκέντρωσης των εγχώριων τραπεζών στον Καναδά, την Δυτική Ευρώπη και την Ιαπωνία (συνολικά δώδεκα χώρες). Το δείγμα της έρευνας ήταν 60 τράπεζες για την περίοδο 1972-1974 και οι ανεξάρτητες μεταβλητές ήταν ο λόγος των καταθέσεων προς τον δείκτη συγκέντρωσης (το άθροισμα του τετραγώνου του μεριδίου της αγοράς κάθε τράπεζας), το αντίστροφό του και ο βαθμός συγκέντρωσης (το μερίδιο αγοράς των δύο ή τριών μεγαλύτερων τραπεζών στο σύνολο).

Επίσης, συμπληρωματικά με την συγκέντρωση του κλάδου χρησιμοποιήθηκαν διάφορα άλλα μέτρα σχετικά με τα χαρακτηριστικά της κάθε χώρας και χαρακτηριστικά των τραπεζών (ψευδομεταβλητές). Στην πρώτη κατηγορία συμπεριλήφθηκαν τα προεξοφλητικά επιτόκια των κεντρικών τραπεζών και τα επιτόκια των μακροπρόθεσμων κρατικών ομολόγων. Για την μέτρηση των ιδίων χαρακτηριστικών των τραπεζών χρησιμοποιήθηκαν το καθεστώς ιδιοκτησίας (ιδιωτικά και κρατικά πιστωτικά ιδρύματα), ο βαθμός μόχλευσης, το μέγεθος της τράπεζας και το ποσοστό μεταβολής του ενεργητικού. Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι η μεγαλύτερη δύναμη στην αγορά συνεπάγεται υψηλότερα ποσοστά κέρδους, αλλά για την αύξηση του κέρδους κατά μια ποσοστιαία μονάδα απαιτούνται μεγάλες μεταβολές στο μερίδιο αγοράς. Επίσης, διαπιστώθηκε ότι το μέγεθος της αγοράς (σύνολο καταθέσεων) έχει μεγάλη επεξηγηματική ισχύ στον διαφορετικό βαθμό συγκέντρωσης. Επιπρόσθετα, σημαντικοί παράγοντες στην κερδοφορία των τραπεζών, εκτός του βαθμού συγκέντρωσης, ήταν το καθεστώς ιδιοκτησίας (για τις κρατικές τράπεζες) καθώς και το προεξοφλητικό επιτόκιο και οι μακροπρόθεσμες αποδόσεις (Short, 1979).

Σε έρευνα του 1999 χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από 80 χώρες για την περίοδο 1988-1995 και διάφορα εσωτερικά και εξωτερικά χαρακτηριστικά των τραπεζών για να εξηγήσουν τις μεταβολές στα περιθώρια των επιτοκίων και την κερδοφορία των τραπεζών. Στην έρευνα ελήφθησαν στοιχεία από όλα τα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ, καθώς και πλήθος άλλων αναπτυσσόμενων και μεταβατικών οικονομιών. Ένα ακόμα κριτήριο επιλογής ήταν σε κάθε χώρα να υπάρχουν τουλάχιστον τρεις εμπορικές τράπεζες, ενώ από την έρευνα αποκλείστηκαν οι ΗΠΑ, η Γαλλία και η Γερμανία καθώς είχαν αρκετές εκατοντάδες μεγάλες εμπορικές τράπεζες. Το περιθώριο επιτοκίου υπολογίστηκε από τη διαφορά μεταξύ πραγματικών εσόδων των τραπεζών και των πραγματικών εξόδων από τόκους, ενώ η δεύτερη εξαρτημένη μεταβλητή ήταν η απόδοση ενεργητικού. Η κερδοφορία των τραπεζών εξετάστηκε ως προς διάφορους παράγοντες, κατηγοριοποιημένους σε χαρακτηριστικά των τραπεζών, μακροοικονομικούς δείκτες και ασφάλειας καταθέσεων.

Αρχικά, από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι υπάρχει θετική συσχέτιση της κερδοφορίας με την κεφαλαιοποίηση και αρνητική με τα αποθεματικά. Οι διαφορές στο μείγμα τραπεζικής δραστηριότητας επηρεάζουν τα περιθώρια κέρδους και την κερδοφορία. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι τράπεζες με σχετικά υψηλά περιουσιακά στοιχεία που δεν κερδίζουν τόκους είναι λιγότερο αποδοτικές. Οι τράπεζες που βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στις καταθέσεις για τη χρηματοδότησή τους είναι επίσης λιγότερο κερδοφόρες, επειδή οι καταθέσεις συνεπάγονται προφανώς μεγάλο δίκτυο καταστημάτων και άλλα έξοδα. Ομοίως, η διακύμανση των γενικών εξόδων και των λοιπών λειτουργικών εξόδων αντανakλάται στη διακύμανση των περιθωρίων κέρδους από τόκους, επειδή οι τράπεζες μετακυλούν τα λειτουργικά τους έξοδα στους καταθέτες και τους δανειστές τους. Στις αναπτυσσόμενες χώρες οι αλλοδαπές τράπεζες έχουν υψηλότερη κερδοφορία από τις εγχώριες, αλλά όχι στις βιομηχανοποιημένες χώρες. Όσον αφορά τα μακροοικονομικά μέτρα διαπιστώθηκε ότι ο πληθωρισμός επιδρά θετικά στα κέρδη των τραπεζών, όπως επίσης και τα υψηλά επιτόκια. Τέλος ο αναπτυσσόμενος πιστωτικός τομέας, επιδρά αρνητικά στα κέρδη των τραπεζών σε αντίθεση με τον υψηλό βαθμό συγκέντρωσης (Demirgüç & Huizinga, 1999).

Σε έρευνα του 2009 εξετάστηκαν παράγοντες που επηρεάζουν την κερδοφορία των εμπορικών τραπεζών στην Ελβετία. Το δείγμα της έρευνας ήταν 453 τράπεζες την περίοδο 1999-2006. Η κερδοφορία των τραπεζών εξετάστηκε με την απόδοση του μέσου ενεργητικού και με την απόδοση των μέσων ιδίων κεφαλαίων. Οι αποδόσεις εξετάστηκαν σε σχέση με μια πλειάδα εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων.

Οι σχετικοί με τις τράπεζες παράγοντες ήταν ο δείκτης ιδίων κεφαλαίων προς ενεργητικό, ο δείκτης λειτουργικών εξόδων προς έσοδα, ο δείκτης των προβλέψεων για ζημιές δανείων προς τα συνολικά δάνεια, η ετήσια ποσοστιαία μεταβολή των καταθέσεων, η διαφορά μεταξύ μεταβολής των δανείων της τράπεζας και της αγοράς, το μέγεθος της τράπεζας (ενεργητικό), ο λόγος των εσόδων από τόκους προς τα συνολικά έσοδα, η ηλικία της τράπεζας, η μορφή ιδιοκτησίας, η εθνικότητα, η περιοχή εγκατάστασης και η κατηγορία της τράπεζας.

Οι εξωτερικοί παράγοντες (μακροοικονομικοί και κλαδικοί) ήταν ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής, η ετήσια μεταβολή του πληθυσμού, ο ρυθμός ανάπτυξης του πραγματικού ΑΕΠ, το Libor 6 μηνών, ο λόγος της κεφαλαιοποίησης προ το ΑΕΠ και ο βαθμός συγκέντρωσης της αγοράς. Σημαντικός προσδιοριστικός παράγοντας της κερδοφορίας ήταν ο λόγος των ιδίων κεφαλαίων προς το ενεργητικό, δηλαδή όσο μεγαλύτερη κεφαλαιακή επάρκεια είχαν οι τράπεζες τόσο υψηλότερες ήταν οι αποδόσεις. Επίσης, στην περίπτωση που ο όγκος των δανείων μιας τράπεζας αυξανόταν ταχύτερα από την αγορά, ο αντίκτυπος στην κερδοφορία των τραπεζών ήταν θετικός. Εξετάζοντας την επίδραση του μεριδίου των εσόδων από τόκους στο συνολικό εισόδημα, διαπιστώθηκε ότι οι τράπεζες με υψηλότερο μερίδιο εισοδήματος από τόκους ήταν λιγότερο κερδοφόρες.

Όσον αφορά τη γεωγραφική κατανομή, οι τράπεζες στην περιοχή της λίμνης της Γενεύης, η οποία είναι η δεύτερη πιο σημαντική τραπεζική περιοχή στην Ελβετία, ήταν ελαφρώς πιο κερδοφόρες από τις τράπεζες στην περιοχή της Ζυρίχης. Όσον αφορά τις μεταβλητές ιδιοκτησίας, οι ξένες τράπεζες ήταν λιγότερο επικερδείς από τις τράπεζες της Ελβετίας. Ομοίως, τα ιδιωτικά πιστωτικά

ιδρύματα είχαν ελαφρώς υψηλότερη αποδοτικότητα σε σύγκριση με τις κρατικές τράπεζες. Τέλος, τα χαρακτηριστικά για την αγορά και τα μακροοικονομικά μεγέθη που περιλαμβάνονταν στις αναλύσεις είχαν σημαντική επίδραση στις εξαρτώμενες μεταβλητές. Οι σημαντικότεροι παράγοντες ήταν η μεταβλητή αύξησης του ΑΕΠ, που επηρέασε θετικά την κερδοφορία των τραπεζών, καθώς και ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής και το ποσοστό συγκέντρωσης της αγοράς, οι οποίοι είχαν σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο στην κερδοφορία των τραπεζών (Dietrich & Wanzenried, 2009).

Η έρευνα των Kohlscheen et al. το 2018 εξέτασε τους προσδιοριστικούς παράγοντες της κερδοφορίας των τραπεζών σε αναδυόμενες αγορές (19 χώρες 534 τράπεζες). Στην έρευνα συμπεριλήφθηκαν τράπεζες με αξία ενεργητικού πάνω από 1 δις δολάρια, που είχαν ισολογισμούς για τρεις συνεχόμενες χρονιές την περίοδο 2000-2014.

Για την μέτρηση της κερδοφορίας επίσης χρησιμοποιήθηκαν οι δείκτες ROA και ROE. Μέτρα για την αξιολόγηση της κερδοφορίας ήταν η ετήσια μεταβολή του ενεργητικού, η πραγματική αύξηση των δανείων, η αύξηση του ΑΕΠ, το βραχυπρόθεσμο επιτόκιο, η απόδοση των 10ετών ομολόγων, ο CDS, ο πληθωρισμός, το ενεργητικό, τα ίδια κεφάλαια προς το ενεργητικό και τα λειτουργικά έξοδα προς τα έσοδα. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η πιστωτική επέκταση φαίνεται να ήταν πιο σημαντική για τα τραπεζικά κέρδη από την αύξηση του ΑΕΠ. Αυτό μπορεί να υποδηλώνει ότι οι πιστωτικοί κύκλοι θα μπορούσαν στην πραγματικότητα να είναι πιο σημαντικοί για την εξήγηση της κερδοφορίας των τραπεζών από τους επιχειρησιακούς κύκλους.

Επίσης, διαπιστώθηκε ότι τα υψηλότερα επίπεδα μακροπρόθεσμων επιτοκίων τείνουν να αυξάνουν την κερδοφορία, καθώς αυξάνουν το καθαρό περιθώριο τόκων. Όταν μειώνονται τα μακροπρόθεσμα επιτόκια, οι τράπεζες πρέπει να βασίζονται περισσότερο σε άλλες πηγές εσόδων, όπως αμοιβές και προμήθειες, καθώς και έσοδα που προέρχονται από συναλλαγές στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών της τράπεζας. Τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια, με τη σειρά τους,

αυξάνουν το κόστος χρηματοδότησης και τείνουν να μειώνουν τα κέρδη των τραπεζών. Τέλος, διαπιστώθηκε ότι τα ασφάλιστρα κινδύνου έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην κερδοφορία των τραπεζών, καθώς οι αυξήσεις στα CDS μειώνουν σημαντικά τα κέρδη των τραπεζών. Η σημασία των ασφαλίσεων κινδύνου για την εξήγηση της κερδοφορίας των τραπεζών δείχνει ότι τα αξιόπιστα δημοσιονομικά πλαίσια είναι καθοριστικά για τη συνολική χρηματοπιστωτική σταθερότητα ενώ η μείωση των πιστωτικών κύκλων είναι ωφέλιμη για την εξομάλυνση της κερδοφορίας των τραπεζών (Kohlscheen et al., 2018).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εξετάσει ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την κερδοφορία των τραπεζών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που χρησιμοποιούν το νόμισμα του ευρώ.

3.1 Μεταβλητές έρευνας - Δείγμα

Για την διερεύνηση του θέματος χρησιμοποιήθηκαν οι ακόλουθες μεταβλητές: ROAA, ROAE, equity over total assets , cost-income ratio, loan loss provisions over total loans (υπολογίστηκε ως ο λόγος της μεταβλητής loan loss provisions προς την μεταβλητή loans), yearly growth of deposits (υπολογίστηκε ως η ποσοστιαία διαφορά των bank deposits), difference between bank and market growth of total loans (υπολογίστηκε ως η διαφορά της ποσοστιαίας μεταβολής των δανείων της κάθε τράπεζας από την ποσοστιαία μεταβολή των συνολικών δανείων που δόθηκαν σε κάθε χώρα), interest income share (υπολογίστηκε ως ο λόγος του interest income προς το income), effective tax rate (υπολογίστηκε ως ο λόγος των μεταβλητών total taxes προς το pre-tax profit), yearly change of regional population, real GDP growth, Libor 6 μηνών & stock market capitalization.

Τα δεδομένα αφορούν τα έτη από το 2011-2018 και τις παρακάτω χώρες (στην παρένθεση αναφέρεται ο αριθμός των τραπεζών ανά χώρα): Αυστρία (11), Βέλγιο (10), Κύπρος (5), Γερμανία (8) Εσθονία (1), Ισπανία (14), Φιλανδία (5), Γαλλία (28), Ελλάδα (4), Ιρλανδία (10), Ιταλία (21) Λουξεμβούργο (14), Μάλτα (1), Ολλανδία (13), Πορτογαλία (3) Σλοβενία (1) και Σλοβακία (2). Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι οι 151 τράπεζες των οποίων τα παραπάνω δεδομένα συλλέχθηκαν στην παρούσα εργασία έχουν κεφαλαιοποίηση άνω των 10δισ ευρώ. Οι πηγές των δεδομένων ήταν οι βάσεις δεδομένων των Bankfocus, Datastream και Bloomberg.

3.2 Μοντέλο έρευνας

Για την παρούσα έρευνα δημιουργήθηκαν δύο πολλαπλά γραμμικά μοντέλα που βασίστηκαν στα μοντέλα άρθρου (Dietrich & Wanzenried, 2009). Αυτά είναι τα παρακάτω:

ROAA=

$$=a_0 + a_1(\text{Equity to Assets}) + a_2(\text{Cost to Income}) + a_3(\text{Yearly Growth Deposits}) + a_4(\text{Market Capitalization}) + a_5(\text{loan loss provisions over total loans}) + a_6(\text{Difference between bank and market growth of total loans}) + a_7(\text{Net income share}) + a_8(\text{Effective tax rate}) + a_9(\text{Real GDP growth}) + a_{10}(\text{yearly change of regional population}) + a_{11}(\text{Libor}) + \varepsilon$$

(1)

ROAE=

$$=a_0 + a_1(\text{Equity to Assets}) + a_2(\text{Cost to Income}) + a_3(\text{Yearly Growth Deposits}) + a_4(\text{Market Capitalization}) + a_5(\text{loan loss provisions over total loans}) + a_6(\text{Difference between bank and market growth of total loans}) + a_7(\text{Net income share}) + a_8(\text{Effective tax rate}) + a_9(\text{Real GDP growth}) + a_{10}(\text{yearly change of regional population}) + a_{11}(\text{Libor}) + \varepsilon$$

(2)

Οι μεταβλητές της έρευνας έχουν παρουσιαστεί στην ενότητα του δείγματος ενώ το ε αντιπροσωπεύει το σφάλμα της γραμμικής παλινδρόμησης.

Ο δείκτης ROAA επιλέχθηκε στο μοντέλο διότι αντικατοπτρίζει τη δυνατότητα της διοίκησης μιας τράπεζας να αποφέρει κέρδη από τα περιουσιακά της στοιχεία. Δείχνει τα κέρδη που κερδίζονται ανά ευρώ ενεργητικού και δείχνει πόσο αποτελεσματικά είναι τα περιουσιακά στοιχεία της τράπεζας, αν κατάφερε να παράγει έσοδα, αν και μπορεί να είναι μεροληπτικά λόγω δραστηριοτήτων εκτός ισολογισμού (Kohlscheen et al., 2018). Η χρήση του όρου των περιουσιακών στοιχείων επιλέχθηκε προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι μετα-

βολές των περιουσιακών στοιχείων κατά τη διάρκεια της χρήσης. Ο δείκτης ROAA έχει αναδειχθεί ως βασικός δείκτης για την αξιολόγηση της κερδοφορίας μιας τράπεζας και έχει γίνει το πιο κοινό μέτρο της κερδοφορίας των τραπεζών στη βιβλιογραφία (Dietrich & Wanzenried, 2009).

Το δεύτερο μέτρο κερδοφορίας που χρησιμοποιήθηκε είναι η απόδοση του μέσου ROAE, που είναι η απόδοση του κεφαλαίου στους μετόχους. Οι τράπεζες με χαμηλότερο δείκτη μόχλευσης (υψηλότερο μετοχικό κεφάλαιο) συνήθως αναφέρουν υψηλότερη ROAA, αλλά χαμηλότερη ROAE. Ωστόσο, η ROAE παραβλέπει τον υψηλότερο κίνδυνο που συνδέεται με υψηλή μόχλευση. Παράλληλα, η χρηματοοικονομική μόχλευση επηρεάζεται από τις ρυθμιστικές αρχές. Παρόλο που και το ROAE χρησιμοποιείται ευρέως στη βιβλιογραφία, δεν είναι ο καλύτερος δείκτης κερδοφορίας. Στη συνέχεια, θεωρούμε ότι το ROAA είναι πιο σημαντικός και καλύτερος δείκτης κερδοφορίας μιας τράπεζας (Dietrich & Wanzenried, 2009). Ωστόσο, αναφέρονται τα αποτελέσματα και για το ROAE.

Equity over total assets: Ως δείκτης κεφαλαίου της τράπεζας, χρησιμοποιείται η αναλογία των ιδίων κεφαλαίων προς τα στοιχεία ενεργητικού. Οι τράπεζες με υψηλότερους δείκτες κεφαλαίου ως προς τα περιουσιακά στοιχεία, θεωρούνται σχετικά πιο ασφαλείς σε σύγκριση με τα ιδρύματα με χαμηλότερες αναλογίες. Δεδομένου ότι οι τράπεζες με χαμηλούς δείκτες κεφαλαίου είναι πιο επικίνδυνες σε σύγκριση με καλύτερα κεφαλαιοποιημένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, αναμένεται να έχουν υψηλότερες αποδόσεις.

Cost-income ratio: Ο λόγος του κόστους προς έσοδα ορίζεται ως το λειτουργικό κόστος (όπως π.χ. διοικητικές δαπάνες, μισθοί προσωπικού και δαπάνες ιδιοκτησίας, εξαιρουμένων των ζημιών που οφείλονται σε κακές και μη αποδοτικά δάνεια) έναντι των συνολικών εσόδων. Χρησιμοποιείται για τη μέτρηση της επίπτωσης της απόδοσης στην κερδοφορία των τραπεζών. Ως εκ τούτου, αναμένουμε οι υψηλότερες αναλογίες κόστους-αποτελέσματος να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην κερδοφορία των τραπεζών.

Loan loss provisions over total loans: Ο λόγος των προβλέψεων για ζημίες δανείων έναντι των συνολικών δανείων είναι η μέτρηση της πιστωτικής ποιότητας μιας τράπεζας. Οι προβλέψεις για ζημίες από δάνεια εμφανίζονται στο εισόδημα μιας τράπεζας. Ένας υψηλότερος λόγος συνοδεύεται από χαμηλότερη πιστωτική ποιότητα και επομένως χαμηλότερη κερδοφορία. Αναμένουμε λοιπόν να υπάρξει αρνητική επίδραση στις προβλέψεις για ζημίες από δάνεια σε σχέση με τα συνολικά δάνεια στην κερδοφορία των τραπεζών.

Yearly growth of deposits: Η ανάπτυξη μιας τράπεζας μετριέται με την ετήσια αύξηση των καταθέσεων της. Μια ταχύτερα αναπτυσσόμενη τράπεζα θα μπορούσε να είναι σε θέση να επεκτείνει τις δραστηριότητές της και να παράγει περισσότερα κέρδη. Ωστόσο, η συμβολή ενός αυξανόμενου ποσού καταθέσεων στο κέρδος εξαρτάται από ένα αριθμό παραγόντων. Πρώτον, εξαρτάται από την ικανότητα της τράπεζας να μετατρέπει τις υποχρεώσεις από καταθέσεις σε εισόδημα από τα περιουσιακά στοιχεία. Η ανάπτυξη επιτυγχάνεται συχνά με τη μείωση της πιστωτικής ποιότητας, η οποία έχει αρνητικές επιπτώσεις στην κερδοφορία των τραπεζών. Επιπλέον, οι υψηλοί ρυθμοί αύξησης ενδέχεται να προσελκύσουν και άλλους ανταγωνιστές. Αυτό μειώνει και πάλι τα κέρδη για όλους τους συμμετέχοντες στην αγορά. Επομένως, το πρόσημο αυτής της μεταβλητής είναι είτε θετικό είτε αρνητικό.

Difference between bank and market growth of total loans: Επιπλέον, συμπεριλήφθηκε μια μεταβλητή που μετρά την αύξηση του όγκου των δανείων μιας τράπεζας σε σχέση με τον μέσο ρυθμό ανάπτυξης της αγοράς σε δάνεια. Από τη μία πλευρά, μια τράπεζα με υψηλότερο ρυθμό αύξησης του όγκου των δανείων της (σε σχέση με ρυθμούς αύξησης στην αγορά) μπορεί να είναι πιο επικερδής λόγω της πρόσθετης δραστηριότητας που δημιουργείται. Από την άλλη πλευρά, είναι επίσης πιθανό μια τράπεζα με ρυθμούς ανάπτυξης άνω του μέσου όρου να έχει χαμηλότερη κερδοφορία αυτή η αύξηση μπορεί να οφείλεται σε χαμηλότερα περιθώρια. Επιπλέον, μεγάλη αύξηση του όγκου δανείων μπορεί επίσης να οδηγήσει σε μείωση της πιστωτικής ποιότητας και συνεπώς σε χαμηλότερη αποδοτικότητα. Επειδή, έχουμε επιπτώσεις που δείχνουν προς αντίθετες κατευθύνσεις, η συνολική επίδραση στην κερ-

δοφορία των τραπεζών πρέπει να απαντηθεί εμπειρικά διότι είναι απροσδιόριστη.

Interest income share: Οι εμπορικές τράπεζες δραστηριοποιούνται συνήθως και στις παραδοσιακές τραπεζικές συναλλαγές (λειτουργίες τόκων) και σε μικρότερο βαθμό, στη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων. Τα καθαρά έσοδα προς τα έσοδα από τόκους αναμένουμε να έχουν θετική επίδραση στην κερδοφορία των τραπεζών καθώς δείχνει ότι οι τράπεζες δεν δραστηριοποιούνται μόνο στις παραδοσιακές τραπεζικές συναλλαγές.

Effective tax rate: Ο φορολογικός συντελεστής, ο οποίος ορίζεται ως καταβληθείς φόρος διαιρούμενος με τα κέρδη προ φόρων, αντικατοπτρίζει τους φόρους που καταβάλλουν οι τράπεζες (κυρίως φόροι εισοδήματος εταιρειών). Οι φόροι έχουν άμεσες επιπτώσεις στην κερδοφορία μιας τράπεζας. Όσο υψηλότερος είναι ο φορολογικός συντελεστής που εισπράττεται, τόσο χαμηλότερο είναι το κέρδος μετά τη φορολογία. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των Demirguc-Kunt & Huizinga (1999), αναμένουμε ότι ένας υψηλότερος πραγματικός φορολογικός συντελεστής θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στην τραπεζική κερδοφορία.

Yearly change of regional population: Η αύξηση του μεγέθους της αγοράς ενδεχομένως αυξάνει τις επιχειρηματικές ευκαιρίες μιας τράπεζας. Εάν οι τράπεζες μπορούν να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους δημιουργώντας υψηλότερα περιθώρια από την υπάρχουσα προσφορά ευκαιριών, θα επηρεαστεί η κερδοφορία θετικά. Ωστόσο, οι αυξανόμενες επιχειρηματικές ευκαιρίες δεν πάνε πάντοτε μαζί με μεγαλύτερη κερδοφορία, δεδομένου ότι τα περιθώρια κέρδους των πρόσθετων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων δεν το κάνουν να αυξάνεται πάντα, ακόμη και το αντίθετο μπορεί να ισχύει μερικές φορές. Επιπλέον, μια αύξηση στο δυναμικό της αγοράς προσελκύει επιπλέον ανταγωνιστές, γεγονός που μειώνει τις ευκαιρίες κέρδους για όλους τους συμμετέχοντες στην αγορά. Ως εκ τούτου, η επίδραση αυτής της μεταβλητής στην κερδοφορία των τραπεζών είναι είτε θετική είτε αρνητική.

Real GDP growth: Η αύξηση του ΑΕΠ αναμένεται να έχει θετικό αντίκτυπο στην κερδοφορία των τραπεζών, σχετικά με τη σχέση μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και του χρηματοπιστωτικού τομέα (Demirguc-Kunt & Huizinga, 1999). Συνεπώς, αναμένουμε μια θετική σχέση μεταξύ της κερδοφορίας των τραπεζών και την ανάπτυξη του ΑΕΠ, καθώς η ζήτηση για δανεισμό αυξάνεται (μειώνεται) σε κυκλικές ανοδικές τάσεις.

6 month Libor: Χρησιμοποιούμε το 6μηνο Libor ως δείκτη της νομισματικής πολιτικής. Ο δείκτης Libor χρησιμοποιείται συχνά ως ρυθμός αναφοράς, π.χ. για συμβάσεις ενυπόθηκων δανείων και χρησιμοποιείται από την κεντρική τράπεζα για να κατευθύνει την προσφορά χρήματος. Συμπεριλαμβάνοντας τον δείκτη Libor στις αναλύσεις, μας επιτρέπει να δούμε αν η νομισματική πολιτική επηρεάζει την κερδοφορία των τραπεζών. Χρησιμοποιείται το Libor αντί του ποσοστού πληθωρισμού, καθώς το τελευταίο θεωρείται πιο ενδογενής παράγοντας.

Stock market capitalization: Η κεφαλαιοποίηση της χρηματιστηριακής αγοράς αναφέρεται στην αξία των εισηγμένων μετοχών. Από τη μία πλευρά, μπορεί να ερμηνευθεί μια αυξανόμενη χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση ως δείκτης για τη χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση και την ανάπτυξη της χρηματοδότησης με βάση την αγορά. Η απειλή της υποκατάστασης της τραπεζικής χρηματοδότησης με χρηματοδότηση βάσει της αγοράς ενδέχεται να οδηγήσει σε χαμηλότερα περιθώρια επιτοκίων και επομένως σε λιγότερο κερδοφόρα τράπεζα. Από την άλλη πλευρά, είναι επίσης πιθανό ότι υπάρχει μια θετική σχέση μεταξύ αυτής της μεταβλητής και της κερδοφορίας μιας τράπεζας, προσφέροντας εμπορικές δραστηριότητες ως πρόσθετη υπηρεσία στους πελάτες τους. Επιπλέον, οι τράπεζες επωφελούνται από σχετικά υψηλά τέλη καταθέσεων για τη διαχείριση των χαρτοφυλακίων των πελατών τους με μετοχές εκμεταλλεύσεις. Εν ολίγοις, αυτή η σχέση είναι απροσδιόριστη και πρέπει να απαντηθεί από την εμπειρική μας έρευνα.

3.3 Στατιστική Ανάλυση

Η ανάλυση της παρούσας έρευνας πραγματοποιήθηκε χρησιμοποιώντας το στατιστικό πρόγραμμα Gretl. Οι παλινδρομήσεις έγιναν για panel δεδομένα με τυχαίες και σταθερές επιδράσεις για μεγαλύτερη αξιοπιστία των αποτελεσμάτων της έρευνας. Εδώ πρέπει να τονιστεί ότι οι παλινδρομήσεις πραγματοποιήθηκαν δύο φορές, μια φορά με ανεξάρτητη μεταβλητή την stock market capitalization και μια φορά χωρίς αυτή. Αυτό οφείλεται στο ότι η συγκεκριμένη μεταβλητή είχε μεγάλο αριθμό χαμένων παρατηρήσεων. Το πρόβλημα της αυτοσυσχέτισης των καταλοίπων εξετάστηκε με τον δείκτη Durbin Watson, το πρόβλημα της ετεροσκεδαστικότητας εξετάστηκε μέσω του ελέγχου Breusch-Pagan, το πρόβλημα της συνέπειας των μεταβλητών εξετάστηκε με τον έλεγχο Hausman και το πρόβλημα της κανονικότητας εξετάστηκε γραφικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της περιγραφικής και της επαγωγικής στατιστικής.

Πίνακας 2: Περιγραφικά στοιχεία των μεταβλητών της έρευνας

	N	M	TA	Ελάχιστη	Μέγιστη
ROAA	1,038	.2693054	1.448881	-13.41	8.908
ROAE	1,023	1.907565	45.38984	-743.768	341.169
Equity to Assets	1,025	7.918219	8.30147	3.931	98.498
Cost to Income	1,011	63.70200	30.0880	3.6250	422.285
Yearly Growth Deposits	817	-.044790	0.349558	-.9959	.984122
Market Capitalization	299	11959	17597.78	41.217	88409.99
<i>loan loss provisions over total loans</i>	950	.0033951	.1490743	-4.535702	.2694046
<i>Difference between bank and market growth of total loans</i>	876	1.005076	28.82893	-1.112396	853.2236
<i>Interest income share</i>	1,022	.6120301	10.93189	-4.395855	338.2743
<i>Effective tax rate</i>	1,032	.2913122	2.156752	-6.909825	66.30667
<i>real GDP growth</i>	1,200	1.609196	3.065788	-9.19	25.12
<i>yearly change of regional population</i>	1,208	.5350166	.7414154	-1.85	3.26
Libor	1,208	.174035	.5759622	-.32429	1.565

Σύμφωνα με τον πίνακα 4, παρατηρείται ότι η μέση τιμή του δείκτη ROAA είναι ίση με 0,269 ενώ η μέση τιμή του δείκτη ROAE είναι ίση με 1,907. Λαμβά-

νοντας υπόψη την ελάχιστη και την μέγιστη τιμή των μεταβλητών αυτών γίνεται αντιληπτό ότι υπάρχει μεγάλη διαφοροποίηση μεταξύ των τραπεζών του δείγματος ως προς τις αποδόσεις τους.

Επιπλέον τα ίδια κεφάλαια σε σχέση με το ενεργητικό είναι κατά μέσο όρο 7,91% ενώ υπάρχει τράπεζα με αρνητικά ίδια κεφάλαια (-3,931%) αλλά και τράπεζα της οποίας τα κεφάλαια καλύπτουν σχεδόν το ενεργητικό (98,498%). Επιπλέον, ο λόγος κόστους προς τα έσοδα είναι κατά μέσο όρο ίσος με 63,70%. Σε αυτή την περίπτωση παρατηρείται υψηλό ποσοστό μεταβλητότητας. Όσον αφορά την μέση μείωση των καταθέσεων αυτή είναι ίση με -0,04. Σε μια τράπεζα οι καταθέσεις μειώθηκαν κατά -0.99 και σε μια άλλη αυξήθηκαν κατά 0.98. Ο λόγος της πρόβλεψης ζημιάς από τα δάνεια προς το συνολικό όγκο δανείων είναι κατά μέσο όρο ίσος με 0,0033 και είναι αρκετά χαμηλός. Παρόλα αυτά υπάρχει μεγάλη μεταβλητότητα καθώς σε κάποιες περιπτώσεις θα υπάρχει όχι μόνο ζημιά αλλά κέρδος καθώς υπήρχαν στο δείγμα αρκετές αρνητικές τιμές οι οποίες δεν ανταποκρίνονταν σε πρόβλεψη ζημιάς αλλά σε πρόβλεψη κέρδους ενώ παράλληλα άλλες εταιρείες έφταναν σε ύψος λόγου ίσο με 0,269.

Επιπλέον παρατηρείται ότι η διαφορά στην ανάπτυξη του χαρτοφυλακίου των δανείων των τραπεζών του δείγματος σε σχέση με όλη την αγορά είναι ίση με 1,00% κατά μέσο όρο. Άλλες τράπεζες είχαν μικρή μείωση ενώ άλλες είχαν τεράστια αύξηση σε σχέση με την αγορά. Ο λόγος των καθαρών εσόδων προς τα έσοδα από τα επιτόκια ήταν ίσος με 0,61 κατά μέσο όρο. Σε αρκετές περιπτώσεις ο λόγος αυτός ήταν αρνητικός για αρκετές τράπεζες διότι είχαν αρνητικά καθαρά έσοδα.

Ακόμα η μέση φορολογία των τραπεζών ήταν ίση με 0,29 ενώ σε κάποιες περιπτώσεις τραπεζών υπήρχε επιστροφή φόρου ενώ σ' άλλες η φορολογία ήταν πάρα πολύ υψηλή. Επιπρόσθετα, η μέση ανάπτυξη του ΑΕΠ των χωρών στις οποίες βρίσκονται οι τράπεζες ήταν ίση με 1,6% ενώ σε κάποιες περιπτώσεις υπήρχε μείωση μέχρι και 9.19% , ενώ σε μια περίπτωση υπήρχε αύξηση κατά 25.12%. Επίσης, η μέση αύξηση του πληθυσμού στις χώρες του δείγματος των τραπεζών ήταν ίση με 0,53% ενώ σε κάποιες χώρες υπήρχε

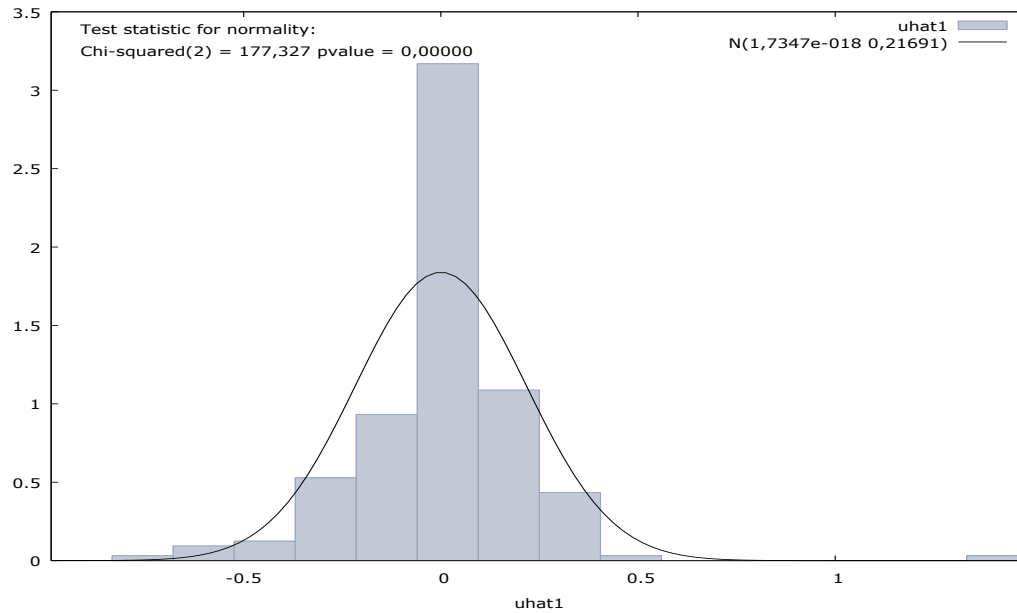
μείωση του πληθυσμού και σε κάποιες άλλες υπήρχε αύξηση του πληθυσμού. Τέλος, η μέση τιμή του Libor ήταν ίση με 0.174.

Πίνακας 3: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAA (Σταθερές επιδράσεις)

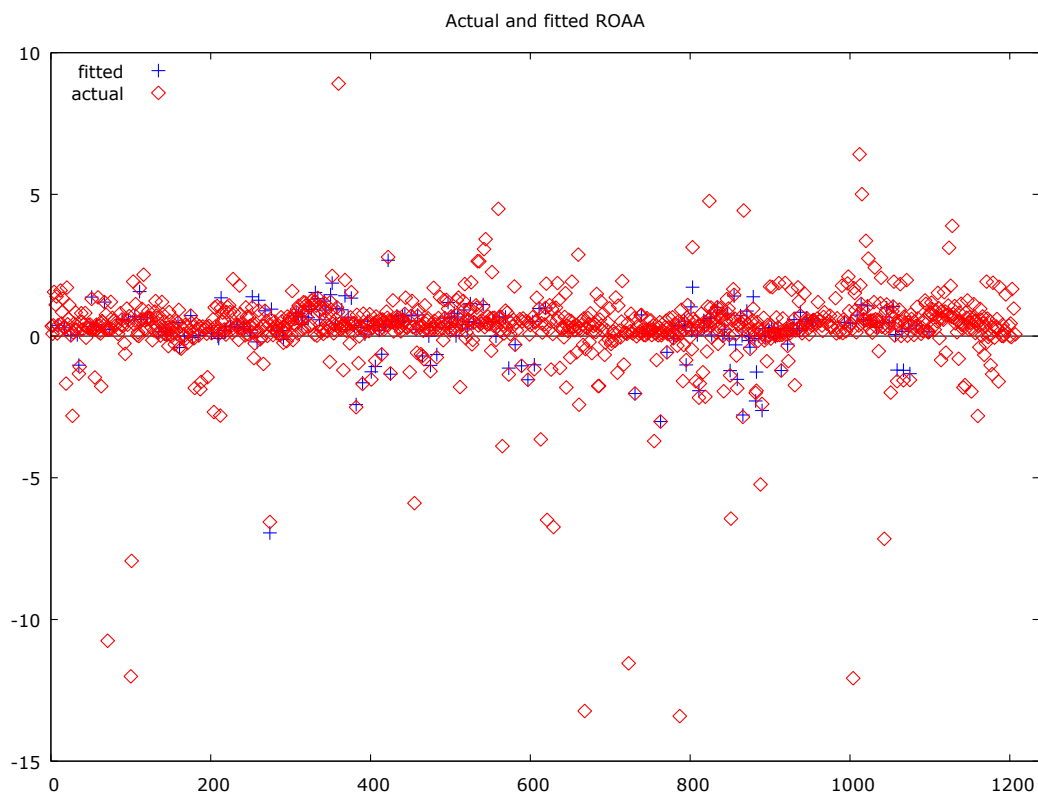
<i>Variable</i>	<i>Coefficient</i>	<i>Std. Error</i>	<i>t-statistic</i>	<i>p-value</i>	
EquityAss	0,0428225	0,0128074	3,3436	0,00124	***
CostIncome	0,00091924	0,00347348	0,2646	0,79193	
YGrowthDepo	0,0721337	0,105191	0,6857	0,49476	
ratioLLPro	-11,6753	3,3473	-3,4880	0,00078	***
DifLoanGro	0,389718	0,186526	2,0893	0,03970	**
InttIncSh	1,64216	0,185952	8,8311	<0,00001	***
MarketCapi	3,10642e-06	2,67016e-06	1,1634	0,24797	
EffeTaxRat	-0,00299207	0,00662664	-0,4515	0,65278	
GDPGrowth	0,0196465	0,0127229	1,5442	0,12630	
PopGrowth	-0,0414817	0,0741004	-0,5598	0,57710	
Libor	0,27231	0,160237	1,6994	0,09294	*

Σύμφωνα με τον πίνακα 5, παρατηρείται ότι το μοντέλο (σύνολο παρατηρήσεων 208) είναι στατιστικά σημαντικό, F-statistic (123, 84) = 14,6293 ($p\text{-value} < 0,00001$), Unadjusted R-squared = 0,9554. Επιπλέον, δεν υπάρχει πρόβλημα αυτοσυσχέτισης καθώς η τιμή του δείκτη Durbin Watson = 1.518 ενώ τα κατάλοιπα δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή (Διάγραμμα 1). Η καλή προσαρμογή του μοντέλου στα δεδομένα φαίνεται στο διάγραμμα 2. Παρατηρείται ότι ο λόγος ιδίων κεφαλαίων προς το ενεργητικό ($b = 0.042$, $p < .001$), ο λόγος πρόβλεψης ζημιάς από τα δάνεια προς το συνολικό όγκο δανείων ($b = -11,67$, $p < .001$), η ποσοστιαία διαφορά στην ανάπτυξη του όγκου δανείων σε σχέση με την αγορά ($b = 0.389$, $p < .05$), ο λόγος των καθαρών εσόδων προς τα έσοδα από τα επιτόκια ($b = 0.64$, $p < .000$) και το Libor ($b = 0.273$, $p < .10$) να είναι στατιστικά σημαντικές προβλεπτικές μεταβλητές του ROAA (Πίνακας 2, Παράρτημα).

Διάγραμμα 1: Έλεγχος κανονικότητας των καταλοίπων

Διάγραμμα 2: Έλεγχος καλής προσαρμογής

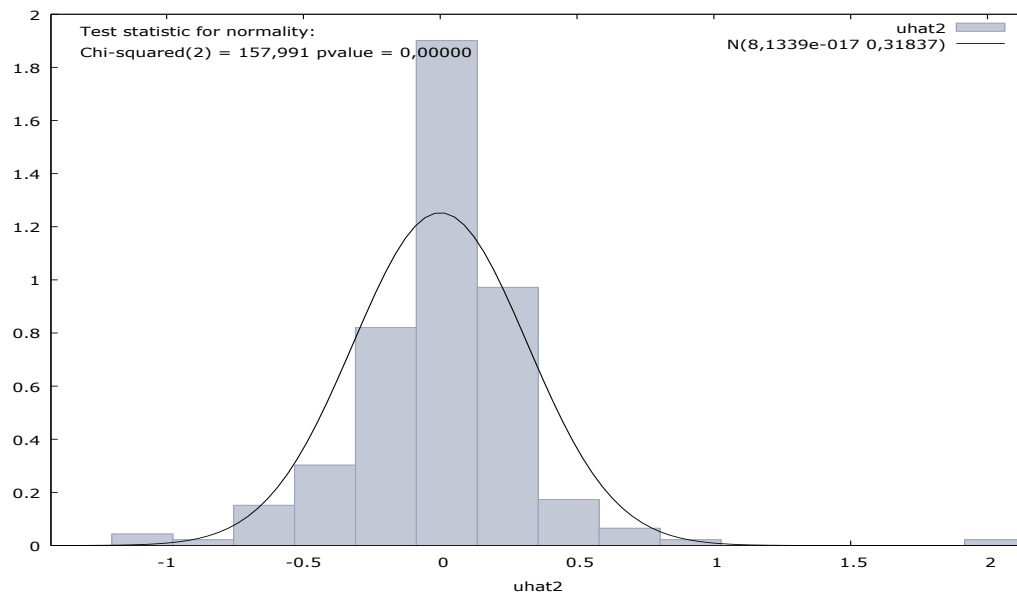

Πίνακας 4: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAA (Τυχαίες επιδράσεις)

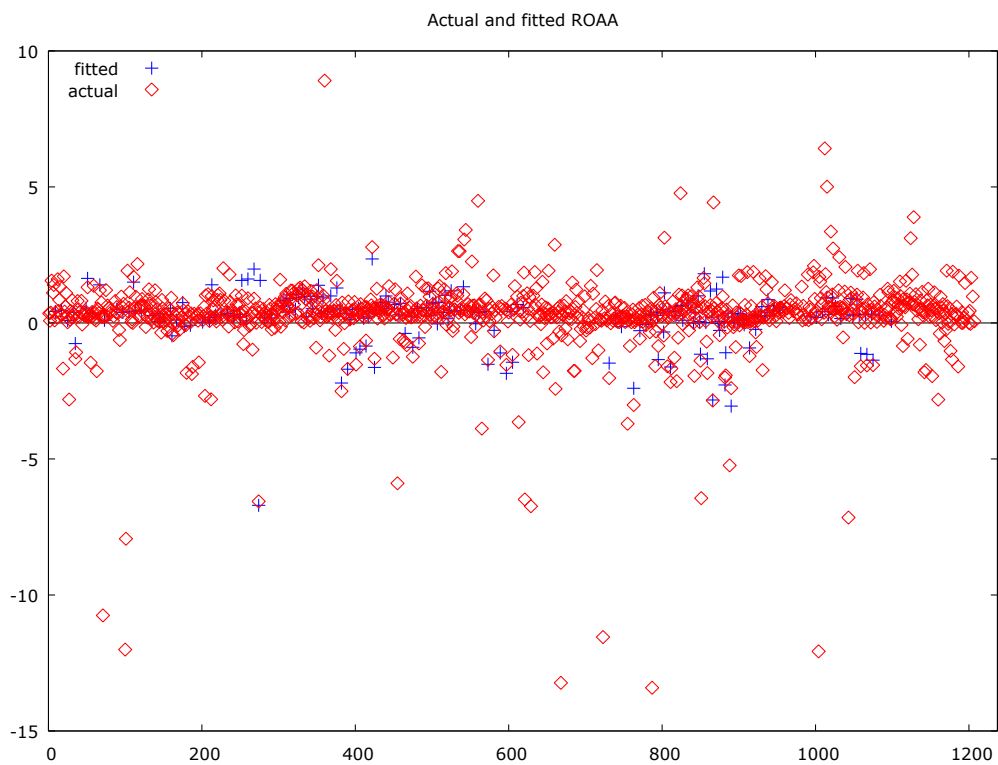
Variable	Coefficient	Std. Error	t-statistic	p-value	
const	-0,0975513	0,16152	-0,6040	0,54657	
EquityAss	0,0623504	0,00847788	7,3545	<0,00001	***
CostIncome	-0,00243644	0,00180758	-1,3479	0,17924	
YGrowthDepo	0,0624099	0,0686874	0,9086	0,36467	
ratioLLPro	-14,7574	2,16898	-6,8038	<0,00001	***
DifLoanGro	0,184016	0,116993	1,5729	0,11736	
InttIncSh	1,67701	0,102194	16,4100	<0,00001	***
MarketCapi	2,21518e-06	1,25543e-06	1,7645	0,07921	*
EffeTaxRat	-0,000664044	0,00479466	-0,1385	0,88999	
GDPGrowth	0,00664108	0,00835097	0,7952	0,42743	
PopGrowth	-0,0102422	0,0521758	-0,1963	0,84458	
Libor	0,32414	0,10602	3,0574	0,00254	***

Σύμφωνα με τον πίνακα 6, παρατηρείται (208 παρατηρήσεις) ότι ο λόγος ιδίων κεφαλαίων προς το ενεργητικό ($b = 0.062$, $p < .001$), ο λόγος πρόβλεψης ζημιάς από τα δάνεια προς το συνολικό όγκο δανείων ($b = -14,75$, $p < .001$), ο λόγος των καθαρών εσόδων προς τα έσοδα από τα επιτόκια ($b = 1,67$, $p < .000$), το Libor ($b = 0.324$, $p < .10$) και η κεφαλαιοποίηση ($b = 0,000002$, $p < .10$) να είναι στατιστικά σημαντικές προβλεπτικές μεταβλητές του ROAA. Επιπλέον, από τον έλεγχο Breusch-Pagan test δεν παρατηρήθηκε πρόβλημα ετεροσκεδαστικότητας $\text{Chi-square}(1) = 0,497404$, $p\text{-value} = 0,480643$ ενώ από τον έλεγχο του Hausman προέκυψε ότι οι συντελεστές του μοντέλου είναι συνεπείς $\text{Chi-square}(11) = 18,0249$, $p\text{-value} = 0,081004$ (Πίνακας 3, Παράρτημα). Επιπλέον τα κατάλοιπα δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή (διάγραμμα 3) και η καλή προσαρμογή του μοντέλου στα δεδομένα φαίνεται στο διάγραμμα 4.

Διάγραμμα 3: Έλεγχος κανονικότητας των καταλοίπων

Διάγραμμα 4: Έλεγχος καλής προσαρμογής

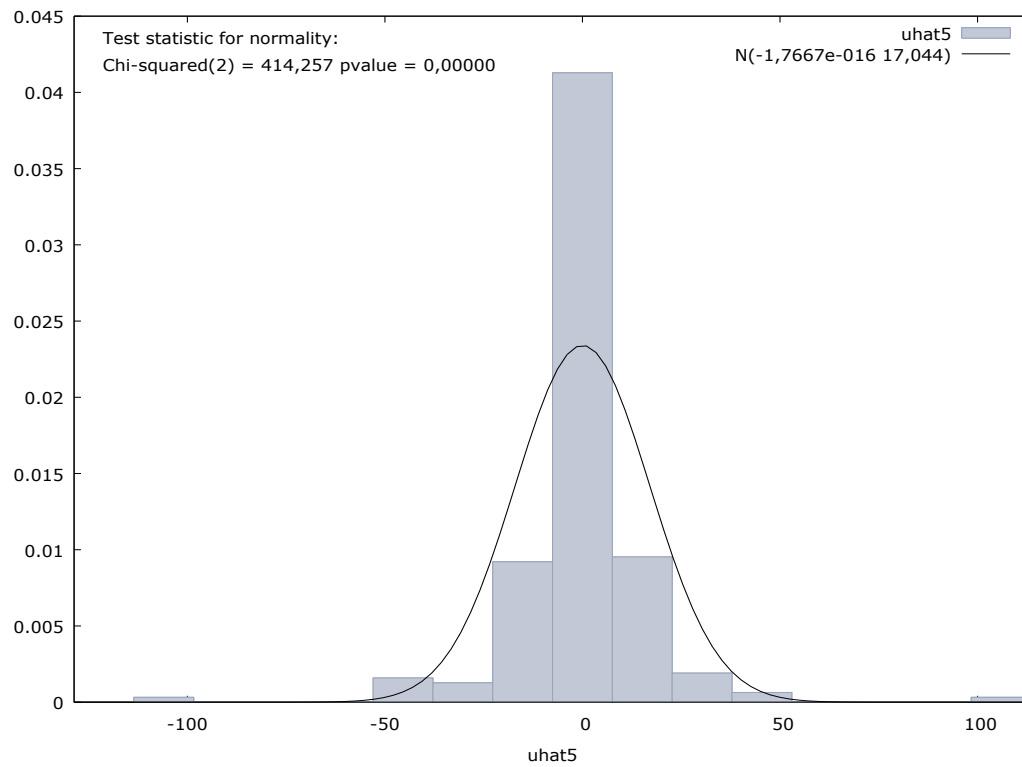

Πίνακας 5: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAE (Σταθερές επιδράσεις)

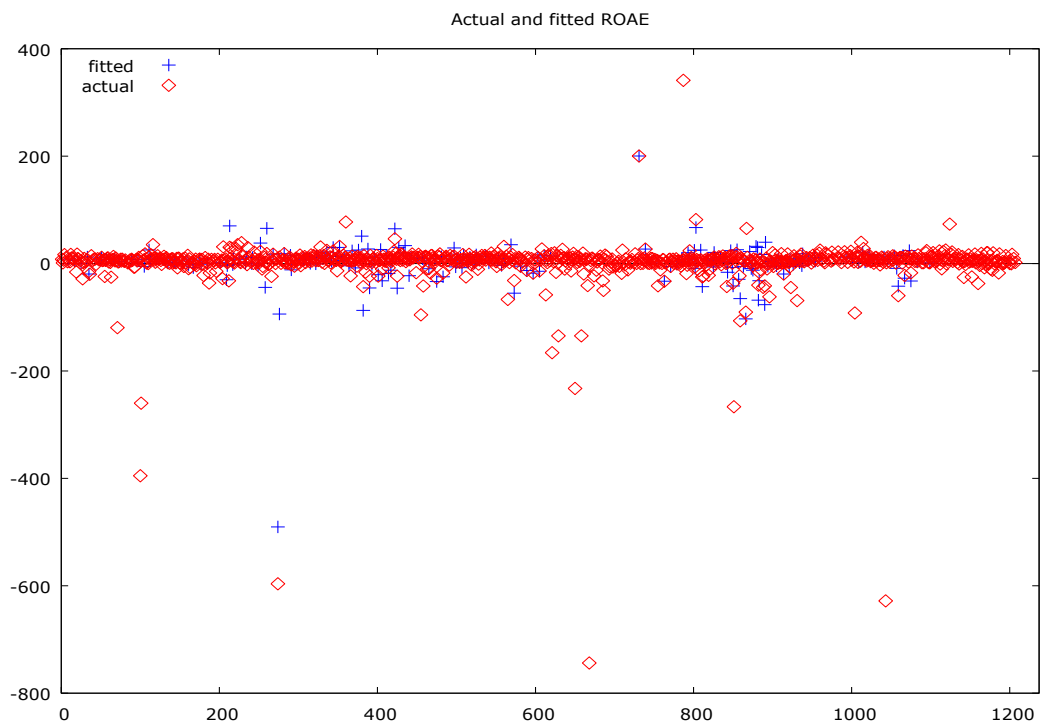
Variable	Coefficient	Std. Error	t-statistic	p-value	
EquityAss	0,402313	1,00634	0,3998	0,69033	
CostIncome	-0,390917	0,272928	-1,4323	0,15577	
YGrowthDepo	-29,7492	8,26536	-3,5993	0,00054	***
ratioLLPro	-753,735	263,014	-2,8658	0,00526	***
DifLoanGro	60,1367	14,6563	4,1031	0,00009	***
InttIncSh	41,1634	14,6111	2,8173	0,00604	***
MarketCapi	0,00036107	0,000209807	1,7210	0,08894	*
EffeTaxRat	-0,682428	0,520688	-1,3106	0,19356	
GDPGrowth	0,334559	0,999705	0,3347	0,73872	
PopGrowth	-6,53699	5,82244	-1,1227	0,26475	
Libor	17,9058	12,5906	1,4222	0,15868	

Σύμφωνα με τον πίνακα 7, παρατηρείται ότι το μοντέλο (σύνολο παρατηρήσεων 208) είναι στατιστικά σημαντικό, F-statistic (123, 84) = 4,77471 (p-value < 0,00001), Unadjusted R-squared = 0,6916. Επιπλέον, δεν υπάρχει πρόβλημα αυτοσυσχέτισης καθώς η τιμή του δείκτη Durbin Watson = 1.518 ενώ τα κατάλοιπα δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή (Διάγραμμα 5). Παρατηρείται ότι ο λόγος πρόβλεψης ζημιάς από τα δάνεια προς το συνολικό όγκο δανείων ($b = -753,735$, $p < .001$), η ποσοστιαία διαφορά στην ανάπτυξη του όγκου δανείων σε σχέση με την αγορά ($b = 60,136$ $p < .01$), ο λόγος των καθαρών εσόδων προς τα έσοδα από τα επιτόκια ($b = 41,163$, $p < .000$), η χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση ($b = 0.0003$, $p < .10$), η ποσοστιαία διαφορά της μεταβολής των δανείων των τραπεζών του δείγματος σε σχέση με της αγοράς ($b = -29,74$, $p < .001$) να είναι στατιστικά σημαντικές προβλεπτικές μεταβλητές του ROAE όπως αναμενόταν (Πίνακας 4, Παράρτημα). Η καλή προσαρμογή του μοντέλου φαίνεται στο διάγραμμα 6.

Διάγραμμα 5: Έλεγχος κανονικότητας

Διάγραμμα 6: Έλεγχος καλής προσαρμογής

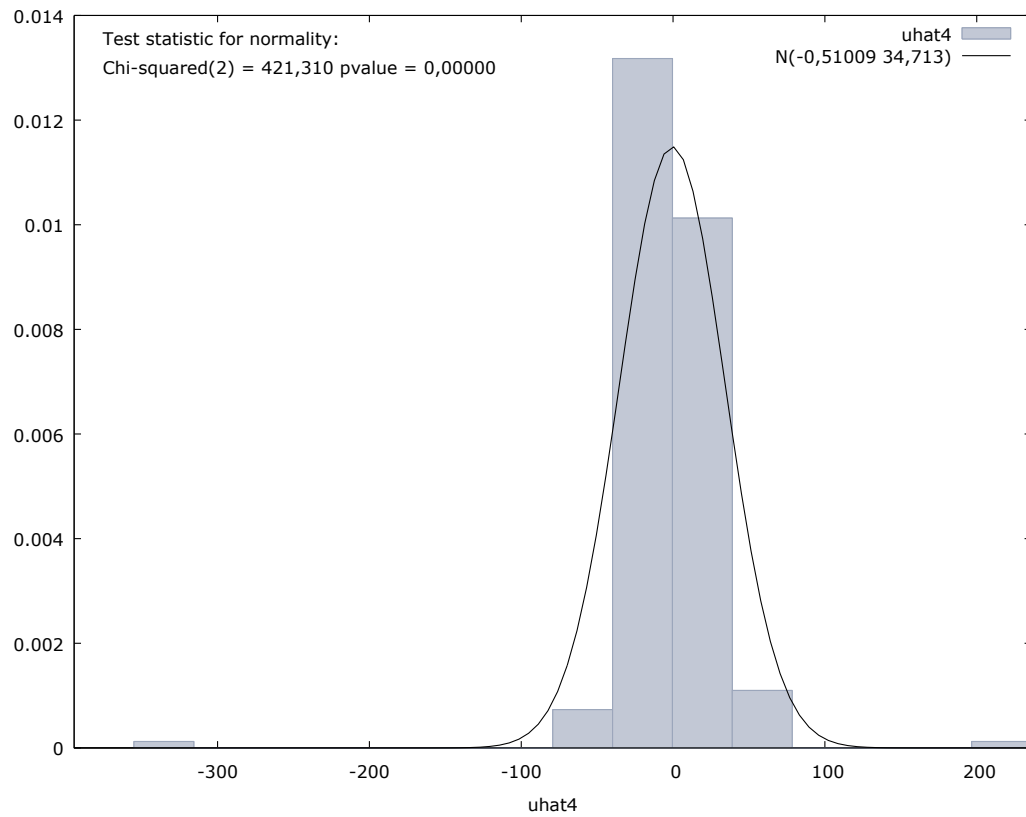

Πίνακας 6: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAE (Τυχαίες επιδράσεις)

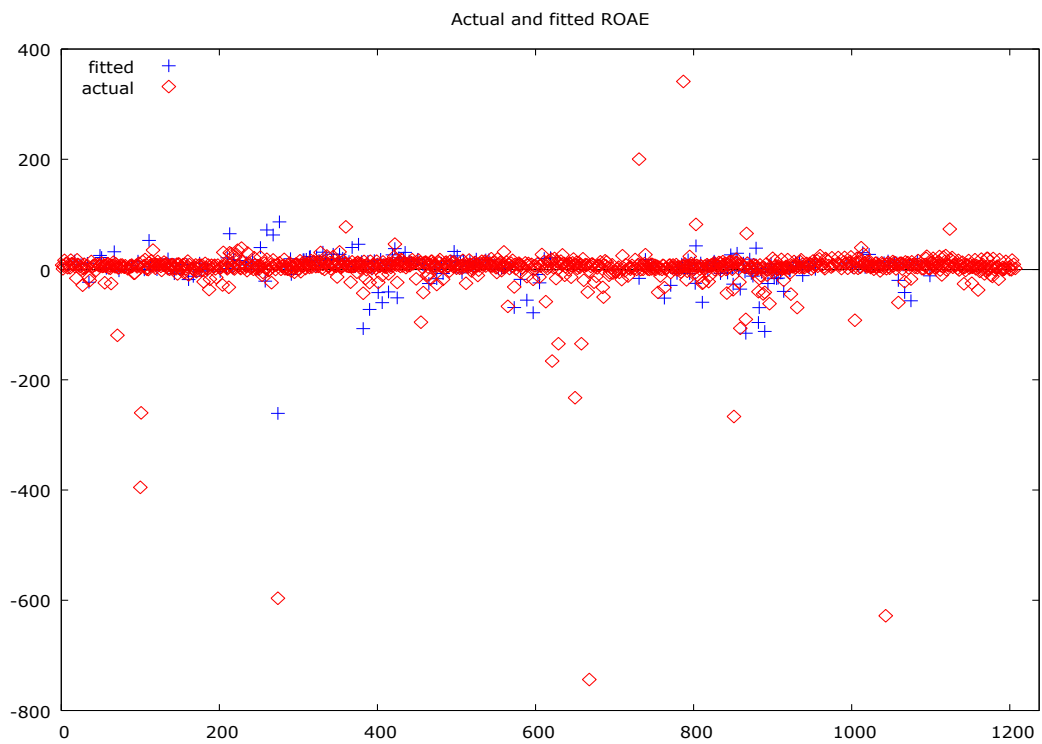
<i>Variable</i>	<i>Coefficient</i>	<i>Std. Error</i>	<i>t-statistic</i>	<i>p-value</i>	
const	15,106	16,7537	0,9017	0,36835	
EquityAss	0,950972	0,860663	1,1049	0,27054	
CostIncome	-0,135746	0,191139	-0,7102	0,47843	
YGrowthDepo	-23,9184	6,99677	-3,4185	0,00077	***
ratioLLPro	-1038	220,012	-4,7179	<0,00001	***
DifLoanGro	23,6181	12,2478	1,9284	0,05526	*
InttIncSh	39,761	10,7341	3,7042	0,00028	***
MarketCapi	7,01941e-05	0,000133339	0,5264	0,59918	
EffeTaxRat	-0,330124	0,486552	-0,6785	0,49826	
GDPGrowth	-1,15485	0,856266	-1,3487	0,17899	
PopGrowth	-11,6681	5,20243	-2,2428	0,02603	**
Libor	16,8362	10,7038	1,5729	0,11735	

Σύμφωνα με τον πίνακα 8, παρατηρείται (208 παρατηρήσεις) ότι η ποσοστιαία μεταβολή των καταθέσεων ($b = -23,91$, $p < .001$) ο λόγος πρόβλεψης ζημιάς από τα δάνεια προς το συνολικό όγκο δανείων ($b = -1038,00$, $p < .001$), ο λόγος των καθαρών εσόδων προς τα έσοδα από τα επιτόκια ($b = 39,76$, $p < .000$), η ποσοστιαία διαφορά της βελτίωσης του όγκου των δανείων των τραπεζών σε σχέση με της αγοράς ($b = 23,61$, $p < .10$) και η αύξηση του πληθυσμού ($b = -11,66$, $p < .10$) να είναι στατιστικά σημαντικές προβλεπτικές μεταβλητές του ROAA. Επιπλέον, από τον έλεγχο Breusch-Pagan test δεν παρατηρήθηκε πρόβλημα ετεροσκεδαστικότητας $\text{Chi-square}(1) = 1,92116$, $p\text{-value} = 0,165728$ ενώ από τον έλεγχο του Hausman προέκυψε ότι οι συντελεστές του μοντέλου είναι συνεπείς $\text{Chi-square}(11) = 102,92$, $p\text{-value} = 4,70821e-017$ (Πίνακας 5, Παράρτημα). Τέλος, τα κατάλοιπα δεν ακολουθούσαν την κανονική κατανομή, διάγραμμα 7 ενώ το μοντέλο παρουσίασε καλή προσαρμογή στα δεδομένα (Διάγραμμα 8).

Διάγραμμα 7: Έλεγχος κανονικότητας

Διάγραμμα 8: Έλεγχος καλής προσαρμογής

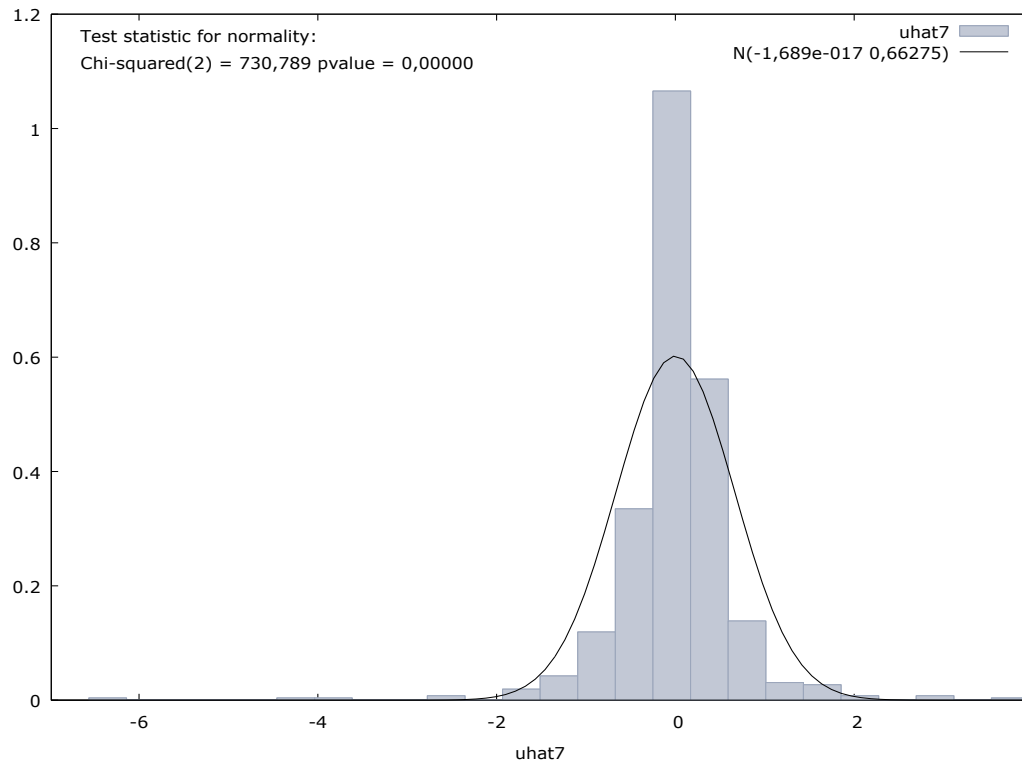

Πίνακας 7: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAA (Σταθερές επιδράσεις, χωρίς την χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση)

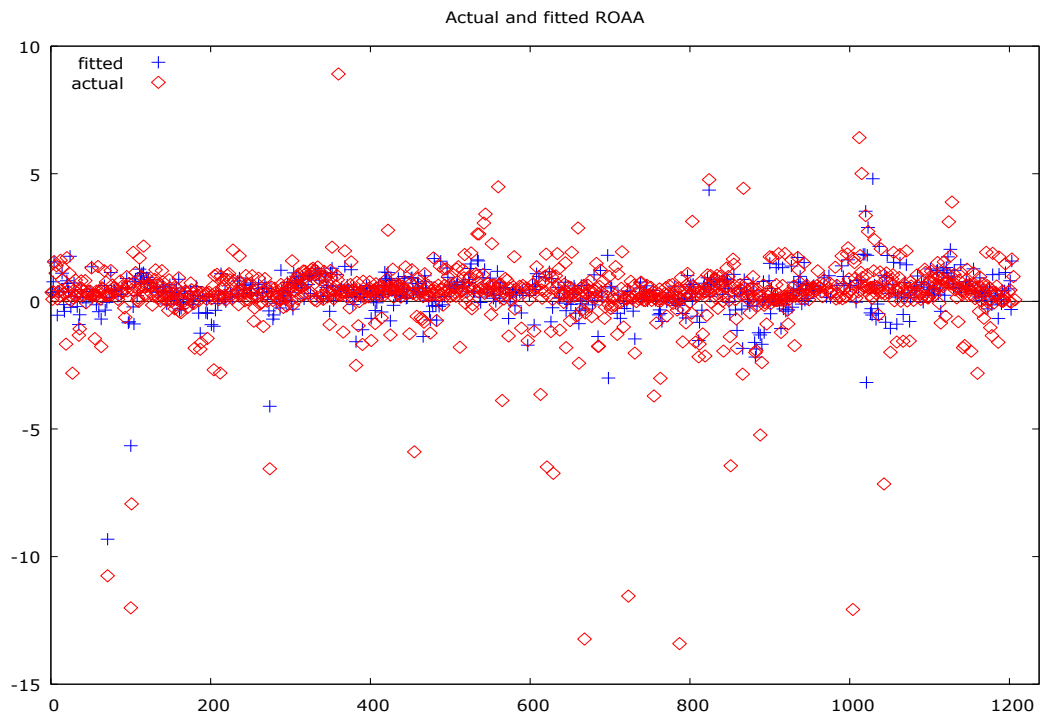
<i>Variable</i>	<i>Coefficient</i>	<i>Std. Error</i>	<i>t-statistic</i>	<i>p-value</i>	
EquityAss	0,0491032	0,0092189	5,3264	<0,00001	***
CostIncome	-0,0195577	0,0014956	-13,0768	<0,00001	***
YGrowthDepo	0,00722271	0,102118	0,0707	0,94364	
ratioLLPro	-18,8292	1,59413	-11,8116	<0,00001	***
DifLoanGro	0,3808	0,113709	3,3489	0,00088	***
InttIncSh	0,00306987	0,002768	1,1091	0,26799	
EffeTaxRat	0,00966107	0,0127114	0,7600	0,44763	
GDPGrowth	0,0149213	0,0145916	1,0226	0,30704	
PopGrowth	0,0206301	0,0572177	0,3606	0,71860	
Libor	-0,172457	0,145614	-1,1843	0,23689	

Σύμφωνα με τον πίνακα 9, παρατηρείται ότι το μοντέλο (σύνολο παρατηρήσεων 618) είναι στατιστικά σημαντικό, $F\text{-statistic}(160, 457) = 5,01812$ ($p\text{-value} < 0,00001$), $Unadjusted\ R\text{-squared} = 0,5102$. Επιπλέον δεν υπάρχει πρόβλημα αυτοσυσχέτισης, καθώς η τιμή του δείκτη Durbin Watson = 1.689 ενώ τα κατάλοιπα δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή (Διάγραμμα 9). Παρατηρείται, ότι ο λόγος ιδίων κεφαλαίων προς το ενεργητικό ($b = 0.049$, $p < .001$), ο λόγος πρόβλεψης ζημιάς από τα δάνεια προς το συνολικό όγκο δανείων ($b = -18,829$, $p < .001$), η ποσοστιαία διαφορά στην ανάπτυξη του όγκου δανείων σε σχέση με την αγορά ($b = 0.3808$, $p < .000$) και το κόστος προς τα έσοδα ($b = -0.09$, $p < .001$) να είναι στατιστικά σημαντικές προβλεπτικές μεταβλητές του ROAA (Πίνακας 6, Παράρτημα). Τέλος, το μοντέλο παρουσίασε καλή προσαρμογή στα δεδομένα (Διάγραμμα 10).

Διάγραμμα 9: Έλεγχος κανονικότητας

Διάγραμμα 10: Έλεγχος καλής προσαρμογής

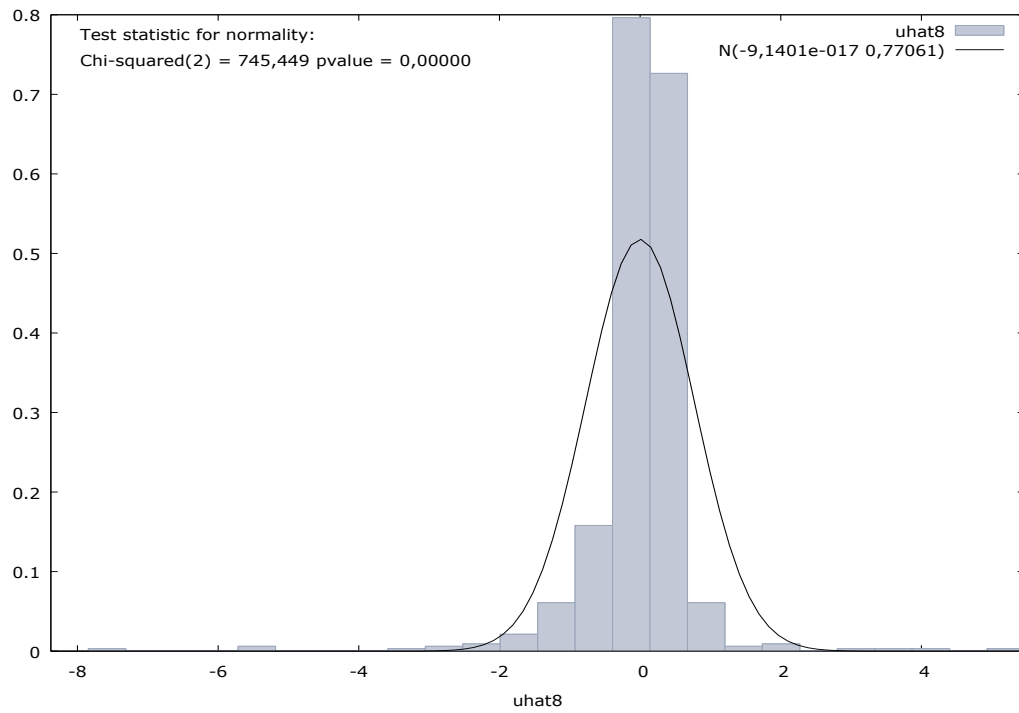

Πίνακας 8: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAA (Τυχαίες επιδράσεις, χωρίς την χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση)

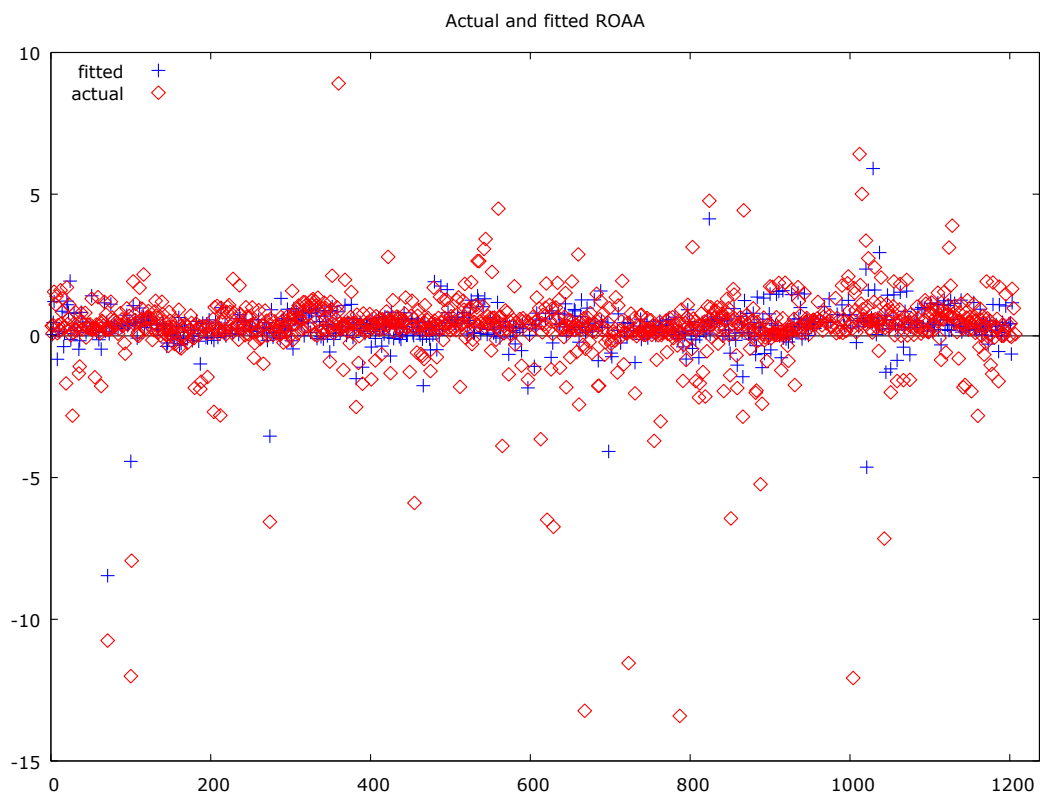
<i>Variable</i>	<i>Coefficient</i>	<i>Std. Error</i>	<i>t-statistic</i>	<i>p-value</i>	
const	1,24181	0,111874	11,1001	<0,00001	***
EquityAss	0,0528888	0,00795655	6,6472	<0,00001	***
CostIncome	-0,0184747	0,00124753	-14,8091	<0,00001	***
YGrowthDepo	-0,0109205	0,0913883	-0,1195	0,90492	
ratioLLPro	-19,3827	1,43207	-13,5348	<0,00001	***
DifLoanGro	0,329382	0,101411	3,2480	0,00123	***
InttIncSh	0,00424159	0,00227114	1,8676	0,06230	*
EffeTaxRat	0,00107615	0,0113524	0,0948	0,92451	
GDPGrowth	0,016237	0,0124829	1,3007	0,19384	
PopGrowth	0,0281782	0,0499466	0,5642	0,57285	
Libor	-0,12181	0,135407	-0,8996	0,36869	

Σύμφωνα με τον πίνακα 10, παρατηρείται (618 παρατηρήσεις) ότι η ποσοστιαία μεταβολή των καταθέσεων ($b = -0,010$, $p < .001$), ο λόγος ιδίων κεφαλαίων προς το ενεργητικό ($b = -0,0528$, $p < .001$), ο λόγος πρόβλεψης ζημιάς από τα δάνεια προς το συνολικό όγκο δανείων ($b = -19,3827$, $p < .001$), ο λόγος των καθαρών εσόδων προς τα έσοδα από τα επιτόκια ($b = 0,329$, $p < .005$) και η ποσοστιαία διαφορά της βελτίωσης του όγκου των δανείων των τραπεζών σε σχέση με της αγοράς ($b = 0,32$, $p < .001$) να είναι στατιστικά σημαντικές προβλεπτικές μεταβλητές του ROAA. Επιπλέον, από τον έλεγχο Breusch-Pagan test δεν παρατηρήθηκε πρόβλημα ετεροσκεδαστικότητας $\text{Chi-square}(1) = 5,7707$, $p\text{-value} = 0,0162955$ ενώ από τον έλεγχο του Hausman προέκυψε ότι οι συντελεστές του μοντέλου είναι συνεπείς $\text{Chi-square}(10) = 7,08142$, $p\text{-value} = 0,717737$ (Πίνακας 7, Παράρτημα). Τέλος, τα κατάλοιπα δεν ακολουθούσαν την κανονική κατανομή, (διάγραμμα 11) ενώ το μοντέλο είχε καλή προσαρμογή στα δεδομένα (Διάγραμμα 12).

Διάγραμμα 11: Έλεγχος κανονικότητας

Διάγραμμα 12: Έλεγχος καλής προσαρμογής

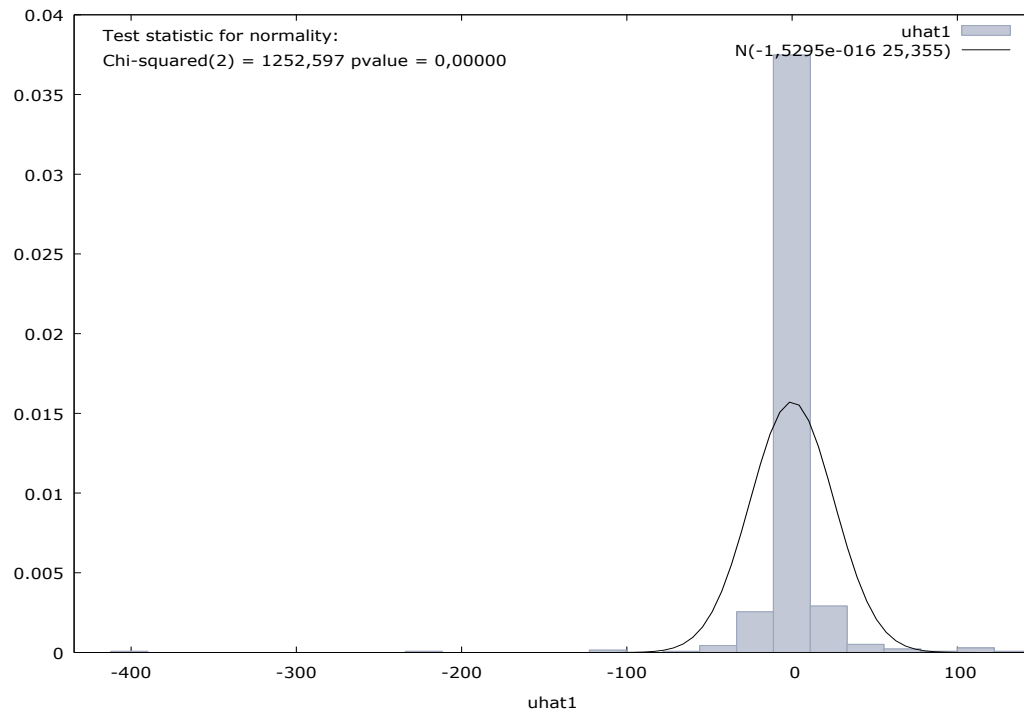

Πίνακας 9: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAE (Σταθερές επιδράσεις, χωρίς την χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση)

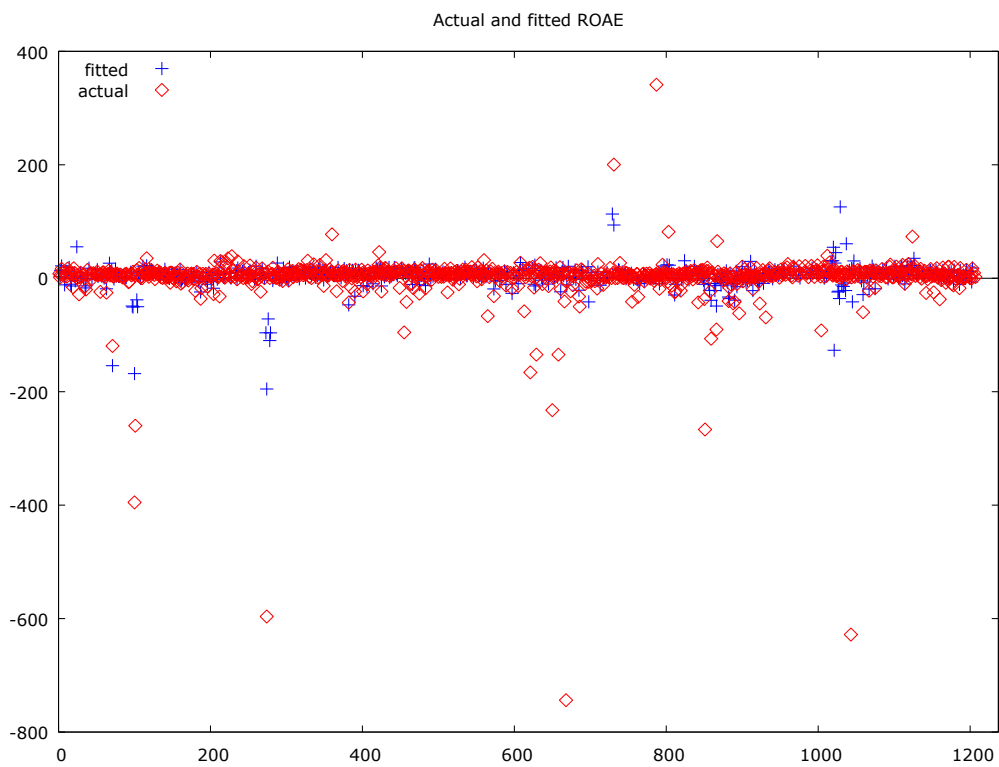
	Coefficient	Std. Error	t-statistic	p-value	
EquityAss	0,221403	0,353803	0,6258	0,53177	
CostIncome	-0,28473	0,0572345	-4,9748	<0,00001	***
YGrowthDepo	-7,94928	3,91548	-2,0302	0,04291	**
ratioLLPro	-573,178	61,0333	-9,3912	<0,00001	***
DifLoanGro	11,4638	4,3514	2,6345	0,00871	***
InttIncSh	0,0593823	0,105925	0,5606	0,57534	
EffeTaxRat	0,172832	0,486447	0,3553	0,72253	
GDPGrowth	-0,0184244	0,560565	-0,0329	0,97379	
PopGrowth	-1,91632	2,18978	-0,8751	0,38197	
libor	-3,95796	5,57258	-0,7103	0,47791	

Σύμφωνα με τον πίνακα 11, παρατηρείται ότι το μοντέλο (σύνολο παρατηρήσεων 617) είναι στατιστικά σημαντικό, $F\text{-statistic}(160, 456) = 2,0681$ ($p\text{-value} < 0,00001$), $Unadjusted\ R\text{-squared} = 0,4205$. Επιπλέον, δεν υπάρχει πρόβλημα αυτοσυσχέτισης καθώς η τιμή του δείκτη Durbin Watson = 1.478 ενώ τα κατάλοιπα δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή (Διάγραμμα 13). Παρατηρείται ότι ο λόγος κόστους προς τα έσοδα ($b = -0.284$, $p < .001$), ο λόγος πρόβλεψης ζημιάς από τα δάνεια προς το συνολικό όγκο δανείων ($b = -573,178$, $p < .001$), η ποσοστιαία διαφορά στην ανάπτυξη του όγκου δανείων σε σχέση με την αγορά ($b = 11,4638$, $p < .000$) και η ποσοστιαία αύξηση των καταθέσεων ($b = -7,949$, $p < .05$) να είναι στατιστικά σημαντικές προβλεπτικές μεταβλητές του ROAE (Πίνακας 8, Παράρτημα). Η καλή προσαρμογή του μοντέλου στα δεδομένα φαίνεται στο διάγραμμα 14.

Διάγραμμα 13: Έλεγχος κανονικότητας

Διάγραμμα 14: Έλεγχος καλής προσαρμογής

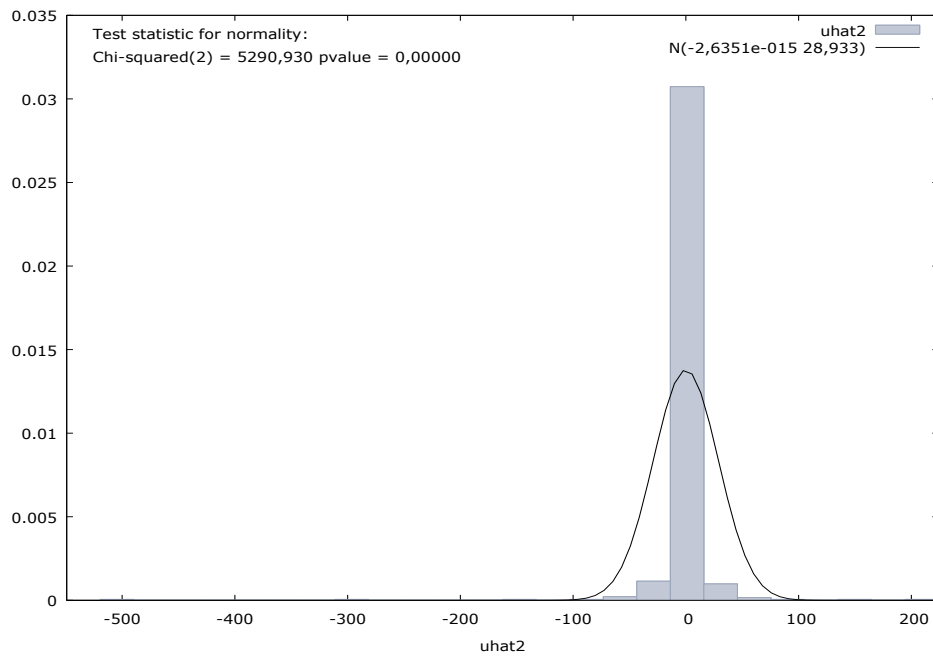

Πίνακας 10: Μοντέλο πρόβλεψης του ROAE (Τυχαίες επιδράσεις, χωρίς την χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση)

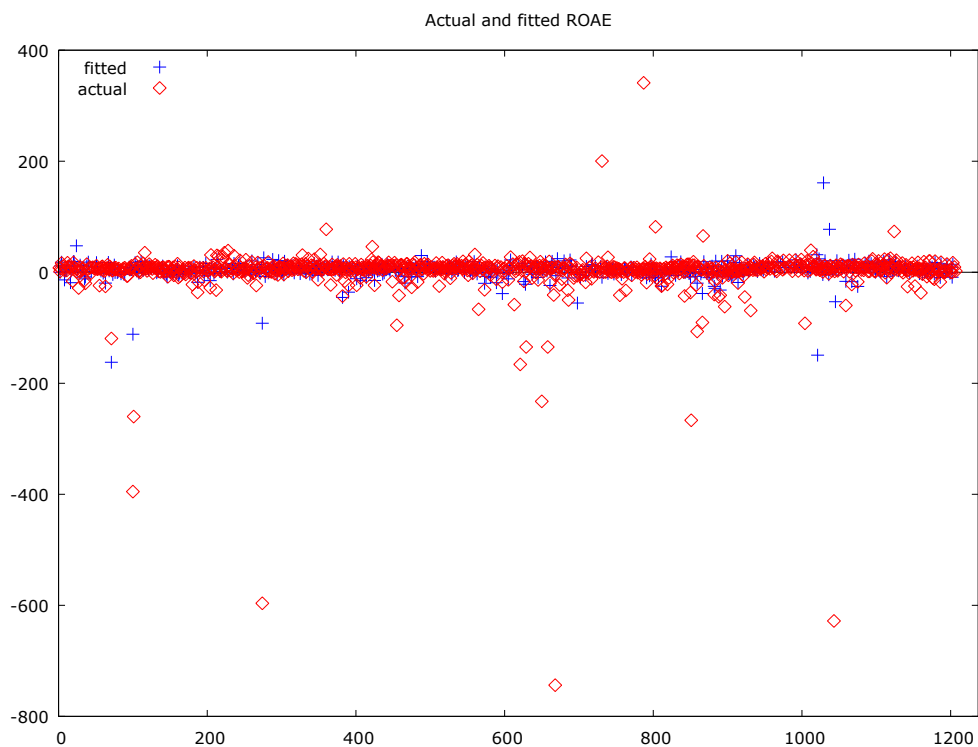
	Coefficient	Std. Error	t-statistic	p-value	
const	25,674	4,20601	6,1041	<0,00001	***
EquityAss	0,184263	0,299108	0,6160	0,53810	
CostIncome	-0,282367	0,0468393	-6,0284	<0,00001	***
YGrowthDepo	-9,28527	3,43239	-2,7052	0,00702	***
ratioLLPro	-581,691	53,7801	-10,8161	<0,00001	***
DifLoanGro	7,45957	3,80758	1,9591	0,05056	*
InttIncSh	0,0672435	0,0852708	0,7886	0,43066	
EffeTaxRat	0,0426762	0,426246	0,1001	0,92028	
GDPGrowth	-0,154438	0,470449	-0,3283	0,74281	
PopGrowth	-1,16246	1,87586	-0,6197	0,53569	
libor	-2,85616	5,08394	-0,5618	0,57446	

Σύμφωνα με τον πίνακα 12, παρατηρείται (617 παρατηρήσεις) ότι η ποσοστιαία μεταβολή των καταθέσεων ($b = -9.28$, $p < .001$), ο λόγος ιδίων κεφαλαίων προς το ενεργητικό ($b = 0.18$, $p < .001$), ο λόγος πρόβλεψης ζημιάς από τα δάνεια προς το συνολικό όγκο δανείων ($b = -581.69$, $p < .001$), ο λόγος του κόστους προς τα έσοδα ($b = -0.28$, $p < .001$) και η ποσοστιαία διαφορά της βελτίωσης του όγκου των δανείων των τραπεζών σε σχέση με της αγοράς ($b = 7.45$, $p < .1$) να είναι στατιστικά σημαντικές προβλεπτικές μεταβλητές του ROAE. Επιπλέον από τον έλεγχο Breusch-Pagan test δεν παρατηρήθηκε πρόβλημα ετεροσκεδαστικότητας $\text{Chi-square}(1) = 0,0039633$ $p\text{-value} = 0,949803$ ενώ από τον έλεγχο του Hausman προέκυψε ότι οι συντελεστές του μοντέλου είναι συνεπείς $\text{Chi-square}(10) = 5,99773$, $p\text{-value} = 0,815454$ (Πίνακας 9, Παράρτημα). Τέλος τα κατάλοιπα δεν ακολουθούσαν την κανονική κατανομή (διάγραμμα 15) ενώ η καλή προσαρμογή του μοντέλου φαίνεται στο διάγραμμα 16.

Διάγραμμα 15: Έλεγχος κανονικότητας

Διάγραμμα 16: Έλεγχος καλής προσαρμογής

Πίνακας 13: Συνοπτικός πίνακας αποτελεσμάτων

	ROAA (fixed)	ROAA (ran- dom)	ROAE (fixed)	ROAE (ran- dom)	ROAA (fixed)	ROAA (random)	ROAE (fixed)	ROAE (ran- dom)
Equi- ty/assets	+***	+***			+***	+***		
Cost to income share					_-***	_-***	_-***	_-***
Yearly growth of depos- its			_-***	_-***			_-**	_-***
Loan loss provisions to total loans	_-***	_-***	_-***	_-***	_-***	_-***	_-***	_-***
Differ- ence be- tween growth of bank's loans and market loans	+**		+***	+*	+***	+***	+***	+*
Interest income share	+***	+***	+***			+*		
Stock Market capitaliza- tion		+*	+*					
Yearly change of popula- tion				_-**				
Libor	+*							

Στον πίνακα 13, παρουσιάζονται οι στατιστικά σημαντικές προβλεπτικές μεταβλητές μαζί με το πρόσημο που έχουν σε σχέση με την κερδοφορία των τραπεζών (ROAA, ROAE).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την εμπειρική έρευνα που διεξήχθη, διαπιστώθηκε σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν την κερδοφορία των τραπεζών από το μοντέλο σταθερών επιδράσεων με εξαρτημένη μεταβλητή την ROAA (το οποίο περιλάμβανε το μέγεθος της κεφαλαιοποίησης της αγοράς) , ότι οι μεταβλητές που μετρούν τον λόγο ιδίων κεφαλαίων προς το ενεργητικό, η ποσοστιαία διαφορά στην ανάπτυξη του όγκου δανείων σε σχέση με την αγορά και το Libor να επηρεάζουν θετικά την κερδοφορία των τραπεζών όπως αναμενόταν ενώ ο λόγος πρόβλεψης ζημιάς από τα δάνεια προς το συνολικό όγκο δανείων την επηρεάζει αρνητικά. Παρόμοια αποτελέσματα υπήρξαν και στο μοντέλο των τυχαίων επιδράσεων με την εξαίρεση ότι δεν ήταν στατιστικά σημαντική η ποσοστιαία διαφορά στην ανάπτυξη του όγκου δανείων σε σχέση με την αγορά, ενώ είχε θετική επίδραση όπως αναμενόταν η χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση των τραπεζών στην κερδοφορία τους. Όσο αυξάνει η εμπιστοσύνη των επενδυτών στο χρηματοπιστωτικό σύστημα αυξάνει και η σημασία των πιστωτικών ιδρυμάτων στην αγορά.

Από το μοντέλο σταθερών επιδράσεων με εξαρτημένη μεταβλητή την ROAE και το οποίο περιλάμβανε την κεφαλαιοποίηση της αγοράς, βρέθηκε οι μεταβλητές που υπολογίζουν τον λόγο πρόβλεψης ζημιάς από τα δάνεια προς το συνολικό όγκο δανείων και η μεταβολή των δανείων των τραπεζών του δείγματος σε σχέση με της αγοράς να έχουν αρνητική επίδραση στην κερδοφορία των τραπεζών, ενώ οι μεταβλητές που αφορούν την ποσοστιαία διαφορά στην ανάπτυξη του όγκου δανείων σε σχέση με την αγορά, ο λόγος των καθαρών εσόδων προς τα έσοδα από τα επιτόκια και η χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση είχαν θετική επίδραση όπως αναμενόταν. Από το μοντέλο τυχαίων επιδράσεων προέκυψαν τα ίδια αποτελέσματα εκτός του ότι η χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση είναι στατιστικά σημαντική ενώ προέκυψε ότι η αύξηση του πληθυσμού έχει αρνητική επίδραση στην κερδοφορία των τραπεζών.

Από το μοντέλο σταθερών επιδράσεων με εξαρτημένη μεταβλητή την ROAA και το οποίο δεν περιλάμβανε την κεφαλαιοποίηση της αγοράς βρέθηκε οι μεταβλητές που

αφορούν τον λόγο ιδίων κεφαλαίων προς το ενεργητικό και η ποσοστιαία διαφορά στην ανάπτυξη του όγκου δανείων σε σχέση με την αγορά να επηρεάζουν θετικά την κερδοφορία των τραπεζών όπως αναμενόταν, ενώ το κόστος προς τα έσοδα την επηρεάζει αρνητικά. Παρόμοια αποτελέσματα υπήρξαν και στο μοντέλο των τυχαίων επιδράσεων με την εξαίρεση ότι δεν ήταν στατιστικά σημαντική η ποσοστιαία διαφορά στην ανάπτυξη του όγκου δανείων σε σχέση με την αγορά ενώ είχε θετική επίδραση όπως αναμενόταν ο λόγος των καθαρών κεφαλαίων προς τα έσοδα από τα επιτόκια των τραπεζών στην κερδοφορία τους.

Από το μοντέλο σταθερών και τυχαίων επιδράσεων με εξαρτημένη μεταβλητή την ROAE και το οποίο δεν περιλάμβανε την κεφαλαιοποίηση της αγοράς βρέθηκε οι μεταβλητές που αφορούν τον λόγο κόστους προς τα έσοδα, ο λόγος πρόβλεψης ζημιάς από τα δάνεια προς το συνολικό όγκο δανείων και η ποσοστιαία αύξηση των καταθέσεων να επηρεάζουν αρνητικά την κερδοφορία των τραπεζών όπως αναμενόταν, ενώ η ποσοστιαία διαφορά στην ανάπτυξη του όγκου δανείων σε σχέση με την αγορά την επηρεάζει θετικά. Όλα τα αποτελέσματα της έρευνας ήταν σε συμφωνία με τα αναμενόμενα πρόσημα των ανεξάρτητων μεταβλητών έναντι των εξαρτημένων μεταβλητών (Dietrich, 2009).

Συνοψίζοντας, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η αύξηση της κεφαλαιακής αυτονομίας βελτιώνει την απόδοση των συνολικών περιουσιακών στοιχείων μιας τράπεζας αλλά δεν επιδρά στις αποδόσεις προς τους μετόχους. Το γεγονός αυτό συνεπάγεται ότι καθώς αυξάνει η φερεγγυότητα ενός πιστωτικού ιδρύματος βελτιώνεται και η κερδοφορία του. Επίσης, θετικός παράγοντας για την αύξηση των κερδών ενός πιστωτικού ιδρύματος είναι η μεγαλύτερη πιστωτική επέκταση της τράπεζας σε σχέση με την ανάπτυξη του κλάδου σε μια χώρα. Η βελτίωση του καθαρού περιθωρίου κέρδους από τόκους είναι βασική προϋπόθεση για την βελτίωση τόσο των αποδόσεων προς τους μετόχους αλλά και ως προς το ενεργητικό. Από την άλλη μεριά, η αύξηση των λειτουργικών εξόδων είναι φυσικό να μειώνει την κερδοφορία ενός πιστωτικού ιδρύματος και κατ' επέκταση των αποδόσεων των κεφαλαίων του. Ιδιαίτερα καθοριστικός αρνητικός παράγοντας στα κέρδη είναι η αύξηση των ζημιών από προβλέψεις. Τέλος, ο λόγος που η αύξηση των καταθέσεων οδηγεί σε μείωση των αποδόσεων εν-

δεχομένως οφείλεται στο γεγονός ότι συνεπάγεται μεγαλύτερο λειτουργικό κόστος για μια τράπεζα για την εξυπηρέτηση των πελατών της (πχ μεγαλύτερο δίκτυο καταστημάτων), καθώς το γεγονός αυτό από μόνο του συνήθως συνεπάγεται χαμηλού κόστους χρηματοδότηση για μια τράπεζα.

Βιβλιογραφία

Abuzarqa, R., 2019. Evaluating Banks Financial Performance Using Financial Ratios: A Case Study of Kuwait Local Commercial Banks. *Oradea Journal of Business and Economics*, 4(2), pp.56-68.

Demirgiic, -K.A. & Huizinga, H., 1999. Determinants of Commercial Bank Interest Margins and Profitability: Some International Evidence. *The International Bank for Reconstruction and Development/THE WORLD BANK*, 13(2), pp.379-408.

Dermine, J., 2002. *European Banking: Past, Present and Future*. Second Central Banking Conference, 24-25 October 2002, Frankfurt. Frankfurt: European Central Bank.

Dietrich, A. & Wanzenried, G., 2009. What Determines the Profitability of Commercial Banks? New Evidence from Switzerland. *Lucerne University of Applied Sciences and Arts*.

European Central Bank, 2020. *European Central Bank*. [Online] Available at: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/legalframework/regulatory/html/index.en.html> [Accessed 8 Ιανουάριος 2020].

FINMA, 2020. *FINMA*. [Online] Available at: <https://www.finma.ch/en/finma/international-activities/policy-and-regulation/bcbs/> [Accessed 8 Ιανουάριος 2020].

Goddard, J., Molyneux, P., Wilson, J.O.S. & Tavakoli, M., 2007. European Banking: An overview. *Journal of Banking & Finance*, 31(7), pp.1911-35.

Kohlscheen, E., Murcia, A. & Contreras, J., 2018. *Determinants of bank profitability in emerging markets*. BIS Working Papers No686. Bank of International Settlements.

Magnus, M., 2019. *Τραπεζική Ένωση*. Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/88/%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%80%CE%B5%CE%B6%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CE%B5%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7>. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Short, B.K., 1979. The relation between commercial bank profit rates and banking concentration in Canada, Western Europe, and Japan. *Journal of Banking and Finance*, 3, pp.209-19.

Yeh, Q.-J., 1996. The Application of Data Envelopment Analysis in Conjunction with Financial Ratios for Bank Performance Evaluation. *Journal of the Operational Research Society*, 47, pp.980-88.

Γκόρτσος, Χ.Β., 2014. Η πορεία προς την «Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση»: θεσμικές και κανονιστικές διαστάσεις και οι επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. In Μ. Μασουράκης & Χ.Β. Γκόρτσος, eds. *Συλλογικός Τόμος: Ανταγωνιστικότητα για ανάπτυξη: Προτάσεις πολιτικής*. Αθήνα: Ελληνική Ένωση Τραπεζών. pp.21-44.

Ευρωπαϊκή Ένωση, 2019. *Ευρωπαϊκή Ένωση*. [Online] Available at: https://europa.eu/european-union/about-eu/history_el [Accessed 5 Ιανουάριος 2020].

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012. *Ένα Νόμισμα για μια Ευρώπη: Ο δρόμος προς το ευρώ*. Βέλγιο: Ευρωπαϊκή Επιτροπή Οικονομικές και Χρηματοδοτικές Υποθέσεις.

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2015. *Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα*. [Online] Available at:

<https://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.el.html>

[Accessed 5 Ιανουάριος 2020].

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2020. *Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα*. [Online] Available at:

<https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/bankingunion/html/index.el.html> [Accessed 6 Ιανουάριος 2020].

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2018. *Ευρωπαϊκό Συμβούλιο*. [Online] Available at:

<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/banking-union/> [Accessed

6 Ιανουάριος 2020].

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2019. *Ευρωπαϊκό Συμβούλιο*. [Online] Available at:

<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/banking-union/single-supervisory-mechanism/> [Accessed 8 Ιανουάριος 2020].

Νούλας, Α.Γ., 2015. *Χρήμα & Τράπεζες*. 3rd ed. Θεσσαλονίκη: Ανικούλα.

Παραρτήματα

Παράρτημα 1: Πλήθος Π.Ι. και διάκριση σε εγχώρια και ξένα

Σύνολο πιστωτικών ιδρυμάτων ανά χώρα								
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Γερμανία	1.737	1.709	1.682	1.648	1.618	1.569	1.471	1.425
Ισπανία	230	209	207	175	171	165	163	158
Ολλανδία	92	89	91	83	84	82	81	84
Ιταλία	67	64	63	60	64	61	53	54
Ιρλανδία	31	29	24	24	23	20	19	19
Βέλγιο	17	16	16	15	15	16	14	14
Πορτογαλία	109	112	109	84	87	82	78	78
Ελλάδα	40	37	29	39	38	37	38	37
Αυστρία	707	697	678	604	593	548	514	489
	3.030	2.962	2.899	2.732	2.693	2.580	2.431	2.358
		-2,2%	-2,1%	-5,8%	-1,4%	-4,2%	-5,8%	-3,0%
Εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα ανά χώρα								
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Γερμανία	1.655	1.629	1.606	1.576	1.545	1.496	1.411	1.365
Ισπανία	102	85	84	67	65	65	63	60
Ολλανδία	29	27	29	26	26	26	26	24
Ιταλία	58	54	53	50	54	52	46	46
Ιρλανδία	4	4	3	3	3	3	3	3
Βέλγιο	10	10	10	9	10	10	8	8
Πορτογαλία	55	56	55	37	39	39	37	36
Ελλάδα	11	10	6	18	16	16	16	15
Αυστρία	643	631	613	541	527	481	452	430
	2.567	2.506	2.459	2.327	2.285	2.188	2.062	1.987
		-2,4%	-1,9%	-5,4%	-1,8%	-4,2%	-5,8%	-3,6%
Ξένες θυγατρικές και υποκαταστήματα								
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Γερμανία	82	80	76	72	73	73	60	60
Ισπανία	128	124	123	108	106	100	100	98
Ολλανδία	63	62	62	57	58	56	55	60
Ιταλία	9	10	10	10	10	9	7	8
Ιρλανδία	27	25	21	21	20	17	16	16
Βέλγιο	7	6	6	6	5	6	6	6
Πορτογαλία	54	56	54	47	48	43	41	42
Ελλάδα	29	27	23	21	22	21	22	22
Αυστρία	64	66	65	63	66	67	62	59
	463	456	440	405	408	392	369	371

		-1,5%	-3,5%	-8,0%	0,7%	-3,9%	-5,9%	0,5%
--	--	-------	-------	-------	------	-------	-------	------

Παράρτημα 2: Model 1: Fixed-effects estimates using 208 observations

ROAA

Model 1: Fixed-effects estimates using 208 observations

Included 113 cross-sectional units

Time-series length: minimum 1, maximum 4

Dependent variable: ROAA

<i>Variable</i>	<i>Coefficient</i>	<i>Std. Error</i>	<i>t-statistic</i>	<i>p-value</i>	
EquityAss	0,0428225	0,0128074	3,3436	0,00124	***
CostIncome	0,00091924	0,00347348	0,2646	0,79193	
YGrowthDepo	0,0721337	0,105191	0,6857	0,49476	
ratioLLPro	-11,6753	3,3473	-3,4880	0,00078	***
DifLoanGro	0,389718	0,186526	2,0893	0,03970	**
InttIncSh	1,64216	0,185952	8,8311	<0,00001	***
MarketCapi	3,10642e-06	2,67016e-06	1,1634	0,24797	
EffeTaxRat	-0,00299207	0,00662664	-0,4515	0,65278	
GDPGrowth	0,0196465	0,0127229	1,5442	0,12630	
PopGrowth	-0,0414817	0,0741004	-0,5598	0,57710	
libor	0,27231	0,160237	1,6994	0,09294	*

Mean of dependentvariable = 0,206587

Standard deviation of dep. var. = 1,00197

Sum of squared residuals = 9,26866

Standard error of residuals = 0,332177

Unadjusted $R^2 = 0,9554$

Adjusted $R^2 = 0,890093$

F-statistic (123, 84) = 14,6293 (p-value < 0,00001)

Durbin-Watson statistic = 1,51895

Log-likelihood = 28,3943

Akaike information criterion = 191,211

Schwarz Bayesian criterion = 605,066

Hannan-Quinn criterion = 358,553

Test for differing group intercepts -

Null hypothesis: The groups have a common intercept

Test statistic: $F(112, 84) = 0,85752$

with p-value = $P(F(112, 84) > 0,85752) = 0,777333$

Παράρτημα 3: Model 2: Random-effects (GLS) estimates using 208 observations ROAA

Model 2: Random-effects (GLS) estimates using 208 observations

Included 113 cross-sectional units

Time-series length: minimum 1, maximum 4

Dependent variable: ROAA

Variable	Coefficient	Std. Error	t-statistic	p-value	
const	-0,0975513	0,16152	-0,6040	0,54657	
EquityAss	0,0623504	0,00847788	7,3545	<0,00001	***
CostIncome	-0,00243644	0,00180758	-1,3479	0,17924	
YGrowthDepo	0,0624099	0,0686874	0,9086	0,36467	
ratioLLPro	-14,7574	2,16898	-6,8038	<0,00001	***
DifLoanGro	0,184016	0,116993	1,5729	0,11736	
InttIncSh	1,67701	0,102194	16,4100	<0,00001	***
MarketCapi	2,21518e-06	1,25543e-06	1,7645	0,07921	*
EffeTaxRat	-0,000664044	0,00479466	-0,1385	0,88999	
GDPGrowth	0,00664108	0,00835097	0,7952	0,42743	
PopGrowth	-0,0102422	0,0521758	-0,1963	0,84458	
libor	0,32414	0,10602	3,0574	0,00254	***

Mean of dependentvariable = 0,206587

Standard deviation of dep. var. = 1,00197

Sum of squared residuals = 19,8661

Standard error of residuals = 0,317558

'Within' variance = 0,110341

'Between' variance = 0,0529947

Akaike information criterion = 125,785

Schwarz Bayesian criterion = 165,836

Hannan-Quinn criterion = 141,98

Breusch-Pagan test -

Null hypothesis: Variance of the unit-specific error = 0

Asymptotic test statistic: Chi-square(1) = 0,497404

with p-value = 0,480643

Hausman test -

Null hypothesis: GLS estimates are consistent

Asymptotic test statistic: Chi-square(11) = 18,0249

with p-value = 0,081004

Παράρτημα 4: Model 3: Fixed-effects estimates using 208 observations

ROAE

Model 3: Fixed-effects estimates using 208 observations

Included 113 cross-sectional units

Time-series length: minimum 1, maximum 4

Dependent variable: ROAE

Variable	Coefficient	Std. Error	t-statistic	p-value	
EquityAss	0,402313	1,00634	0,3998	0,69033	
CostIncome	-0,390917	0,272928	-1,4323	0,15577	
YGrowthDepo	-29,7492	8,26536	-3,5993	0,00054	***
ratioLLPro	-753,735	263,014	-2,8658	0,00526	***
DifLoanGro	60,1367	14,6563	4,1031	0,00009	***
InttIncSh	41,1634	14,6111	2,8173	0,00604	***
MarketCapi	0,00036107	0,000209807	1,7210	0,08894	*
EffeTaxRat	-0,682428	0,520688	-1,3106	0,19356	
GDPGrowth	0,334559	0,999705	0,3347	0,73872	
PopGrowth	-6,53699	5,82244	-1,1227	0,26475	
libor	17,9058	12,5906	1,4222	0,15868	

Mean of dependentvariable = 1,00583

Standard deviation of dep. var. = 47,0027

Sum of squared residuals = 57225

Standard error of residuals = 26,1008

Unadjusted $R^2 = 0,874868$

Adjusted $R^2 = 0,691638$

F-statistic (123, 84) = 4,77471 (p-value < 0,00001)

Durbin-Watson statistic = 1,53136

Log-likelihood = -879,329

Akaike information criterion = 2006,66

Schwarz Bayesian criterion = 2420,51

Hannan-Quinn criterion = 2174

Test for differing group intercepts -

Null hypothesis: The groups have a common intercept

Test statistic: $F(112, 84) = 2,28327$

with p-value = $P(F(112, 84) > 2,28327) = 4,87701e-005$

Παράρτημα 5: Random-effects (GLS) estimates using 208 observations

ROAE

Model 4: Random-effects (GLS) estimates using 208 observations

Included 113 cross-sectional units

Time-series length: minimum 1, maximum 4

Dependent variable: ROAE

Variable	Coefficient	Std. Error	t-statistic	p-value	
const	15,106	16,7537	0,9017	0,36835	
EquityAss	0,950972	0,860663	1,1049	0,27054	
CostIncome	-0,135746	0,191139	-0,7102	0,47843	
YGrowthDepo	-23,9184	6,99677	-3,4185	0,00077	***
ratioLLPro	-1038	220,012	-4,7179	<0,00001	***
DifLoanGro	23,6181	12,2478	1,9284	0,05526	*
IntIncSh	39,761	10,7341	3,7042	0,00028	***
MarketCapi	7,01941e-05	0,000133339	0,5264	0,59918	
EffeTaxRat	-0,330124	0,486552	-0,6785	0,49826	
GDPGrowth	-1,15485	0,856266	-1,3487	0,17899	
PopGrowth	-11,6681	5,20243	-2,2428	0,02603	**
libor	16,8362	10,7038	1,5729	0,11735	

Mean of dependentvariable = 1,00583

Standard deviation of dep. var. = 47,0027

Sum of squared residuals = 236233

Standard error of residuals = 34,6288

'Within' variance = 681,249

'Between' variance = 832,656

Akaike information criterion = 2077,57

Schwarz Bayesian criterion = 2117,62

Hannan-Quinn criterion = 2093,76

Breusch-Pagan test -

Null hypothesis: Variance of the unit-specific error = 0

Asymptotic test statistic: Chi-square(1) = 1,92116

with p-value = 0,165728

Hausman test -

Null hypothesis: GLS estimates are consistent

Asymptotic test statistic: Chi-square(11) = 102,92

with p-value = 4,70821e-017

Παράρτημα 6: Fixed-effects estimates using 618 observations ROAA

Model 5: Fixed-effects estimates using 618 observations

Included 151 cross-sectional units

Time-series length: minimum 1, maximum 7

Dependentvariable: ROAA

Variable	Coefficient	Std. Error	t-statistic	p-value	
EquityAss	0,0491032	0,0092189	5,3264	<0,00001	***
CostIncome	-0,0195577	0,0014956	-13,0768	<0,00001	***
YGrowthDepo	0,00722271	0,102118	0,0707	0,94364	
ratioLLPro	-18,8292	1,59413	-11,8116	<0,00001	***
DifLoanGro	0,3808	0,113709	3,3489	0,00088	***
InttIncSh	0,00306987	0,002768	1,1091	0,26799	
EffeTaxRat	0,00966107	0,0127114	0,7600	0,44763	
GDPGrowth	0,0149213	0,0145916	1,0226	0,30704	
PopGrowth	0,0206301	0,0572177	0,3606	0,71860	
libor	-0,172457	0,145614	-1,1843	0,23689	

Mean of dependentvariable = 0,323218

Standard deviation of dep. var. = 1,09237

Sum of squared residuals = 267,057

Standard error of residuals = 0,764441

Unadjusted $R^2 = 0,637273$

Adjusted $R^2 = 0,510278$

F-statistic (160, 457) = 5,01812 (p-value < 0,00001)

Durbin-Watson statistic = 1,68988

Log-likelihood = -617,645

Akaike information criterion = 1557,29

Schwarz Bayesian criterion = 2269,95

Hannan-Quinn criterion = 1834,35

Test for differing group intercepts -

Null hypothesis: The groups have a common intercept

Test statistic: $F(150, 457) = 1,06562$

with p-value = $P(F(150, 457) > 1,06562) = 0,307798$

Παράρτημα 7: Random-effects (GLS) estimates using 618 observations

ROAA

Model 6: Random-effects (GLS) estimates using 618 observations

Included 151 cross-sectional units

Time-series length: minimum 1, maximum 7

Dependentvariable: ROAA

<i>Variable</i>	<i>Coefficient</i>	<i>Std. Error</i>	<i>t- statistic</i>	<i>p-value</i>	
const	1,24181	0,111874	11,1001	<0,00001	***
EquityAss	0,0528888	0,00795655	6,6472	<0,00001	***
CostIncome	-0,0184747	0,00124753	-14,8091	<0,00001	***
YGrowthDepo	-0,0109205	0,0913883	-0,1195	0,90492	
ratioLLPro	-19,3827	1,43207	-13,5348	<0,00001	***
DifLoanGro	0,329382	0,101411	3,2480	0,00123	***
InttIncSh	0,00424159	0,00227114	1,8676	0,06230	*
EffeTaxRat	0,00107615	0,0113524	0,0948	0,92451	
GDPGrowth	0,016237	0,0124829	1,3007	0,19384	
PopGrowth	0,0281782	0,0499466	0,5642	0,57285	
libor	-0,12181	0,135407	-0,8996	0,36869	

Mean of dependentvariable = 0,323218

Standard deviation of dep. var. = 1,09237

Sum of squared residuals = 360,464

Standard error of residuals = 0,76998

'Within' variance = 0,58437

'Between' variance = 0,138885

Akaike information criterion = 1442,65

Schwarz Bayesian criterion = 1491,34

Hannan-Quinn criterion = 1461,58

Breusch-Pagan test -

Null hypothesis: Variance of the unit-specific error = 0

Asymptotic test statistic: Chi-square(1) = 5,7707

with p-value = 0,0162955

Hausman test -

Null hypothesis: GLS estimates are consistent

Asymptotic test statistic: Chi-square(10) = 7,08142

with p-value = 0,717737

Παράρτημα 8: Fixed-effects estimates using 617 observations ROAE

Model 7: Fixed-effects estimates using 617 observations

Included 151 cross-sectional units

Time-series length: minimum 1, maximum 7

Dependent variable: ROAE

Variable	Coefficient	Std. Error	t-statistic	p-value	
EquityAss	0,221403	0,353803	0,6258	0,53177	
CostIncome	-0,28473	0,0572345	-4,9748	<0,00001	***
YGrowthDepo	-7,94928	3,91548	-2,0302	0,04291	**
ratioLLPro	-573,178	61,0333	-9,3912	<0,00001	***
DifLoanGro	11,4638	4,3514	2,6345	0,00871	***
InttIncSh	0,0593823	0,105925	0,5606	0,57534	
EffeTaxRat	0,172832	0,486447	0,3553	0,72253	
GDPGrowth	-0,0184244	0,560565	-0,0329	0,97379	
PopGrowth	-1,91632	2,18978	-0,8751	0,38197	
libor	-3,95796	5,57258	-0,7103	0,47791	

Mean of dependentvariable = 3,95731

Standard deviation of dep. var. = 33,0632

Sum of squared residuals = 390227

Standard error of residuals = 29,2534

Unadjusted $R^2 = 0,420508$

Adjusted $R^2 = 0,217178$

F-statistic (160, 456) = 2,0681 (p-value < 0,00001)

Durbin-Watson statistic = 1,47821

Log-likelihood = -2865,19

Akaike information criterion = 6052,38

Schwarz Bayesian criterion = 6764,79

Hannan-Quinn criterion = 6329,36

Test for differing group intercepts -

Null hypothesis: The groups have a common intercept

Test statistic: $F(150, 456) = 0,911959$

with p-value = $P(F(150, 456) > 0,911959) = 0,746607$

Παράρτημα 9: Random-effects (GLS) estimates using 617 observations

Model 8: Random-effects (GLS) estimates using 617 observations

Included 151 cross-sectional units

Time-series length: minimum 1, maximum 7

Dependentvariable: ROAE

Variable	Coefficient	Std. Error	t-statistic	p-value	
const	25,674	4,20601	6,1041	<0,00001	***
EquityAss	0,184263	0,299108	0,6160	0,53810	
CostIncome	-0,282367	0,0468393	-6,0284	<0,00001	***
YGrowthDepo	-9,28527	3,43239	-2,7052	0,00702	***
ratioLLPro	-581,691	53,7801	-10,8161	<0,00001	***
DifLoanGro	7,45957	3,80758	1,9591	0,05056	*
InttIncSh	0,0672435	0,0852708	0,7886	0,43066	
EffeTaxRat	0,0426762	0,426246	0,1001	0,92028	
GDPGrowth	-0,154438	0,470449	-0,3283	0,74281	
PopGrowth	-1,16246	1,87586	-0,6197	0,53569	
libor	-2,85616	5,08394	-0,5618	0,57446	

Mean of dependent variable = 3,95731

Standard deviation of dep. var. = 33,0632

Sum of squared residuals = 507289

Standard error of residuals = 28,909

Within' variance = 855,76

'Between' variance = 202,35

Akaike information criterion = 5914,25

Schwarz Bayesian criterion = 5962,93

Hannan-Quinn criterion = 5933,18

Breusch-Pagan test -

Null hypothesis: Variance of the unit-specific error = 0

Asymptotic test statistic: Chi-square(1) = 0,0039633

with p-value = 0,949803

Hausman test -

Null hypothesis: GLS estimates are consistent

Asymptotic test statistic: Chi-square(10) = 5,99773

with p-value = 0,815454